

Den Grønne Betænkning

I det følgende findes referater fra de skolesamtaler, som Radikale Venstre afholdt fra marts 2021 og frem med en lang række aktører i og omkring skolerne. Der er 15 samtaler med forskellige paneler og moderatører, og referaterne her skal ses som noter af de synspunkter, der kom til synes under de forskellige samtaler fra forskellige deltagere. De vises her for at synliggøre en vigtig del af det grundlag, som Udkast til Den Grønne Betænkning er baseret på.

Den Blå Betænkning, der udkom i 1960, har et progressivt forord, mens beskrivelsen af fagene er ret traditionelle set med nutidens øjne. Men 1958-loven og den dertilhørende blå betænkning var samlet set en skole med fremtid i. Man kan betegne det som et skisma i betænkningen, og det skisma lever vi stadig med.

Eleverne omtales som børn. I 1960 var folkeskolens formålsparagraf ikke blevet ændret siden 1814, hvor den bl.a. lød således: ”At børnene ... kan dannes til gode, oplyste og arbejdsomme mennesker og borgere ... tilegne sig sådanne kundskaber og færdigheder, som er nødvendige for mennesket og borgeren ... hvorefter undervisningen og alle øvelser i samme må indrettes.”

I Den Blå Betænkning indledes forordet med: ”Læseplanerne bør lægges så nær hen til børnenes behov og forudsætninger som muligt... så den formelle træning træder i baggrunden til fordel for en mere funktionel indlæring”.

Det er det stadigvæk i 2021: ”Folkeskolen skal i samarbejde med forældrene give eleverne kundskaber og færdigheder, der forbereder dem til videre uddannelse og giver dem lyst til at lære mere... ” Børn er blevet til elever, men det centrale i skolen er stadig kundskaber og færdigheder, der tager indhold efter tolkning af tidens behov for menneskers, borgeres muligheder efter skolen og efter tidens behov. Så læreren har sit ansvar i tolkningen af tidens krav, og hvad der tjener eleven og eleverne.

Samtale #1 Meningen med skolen

Alexander von Oettingen, Ning de Coninck-Smith og Bjørn Bredal i samtale med Rune Lykkeberg

Den Blå Betænkning

Det var det første kuld af børn, der voksede op med udviklingspsykologien og forståelsen af barndommen, som noget, der har sin egen værdi. Udenadslæren skulle træde i baggrunden til fordel for at lære at lære. Og kulturelle og åndelige værdier skulle i fokus. Man skulle væk fra grammatik for grammatikkens egen skyld, men lære at tale osv.

Hvad skal vi så med en ny debat? Det står jo allerede der.

Engang handlede det om at åbne døren til paradiset.

I dag handler det om at tage vare på demokratiet og alle verdens udfordringer.

Den blå betænkning havde et klart fjende billede: Et samfund, der var gået forud, nogle nedarvede forestillinger om autoritet og magt. Den gjorde op med dette menneskesyn. Er der ikke behov for en ny betænkning, som er et opgør med tiden inden og en tanke om skolens opgave?

Meninger med skolen

- 1) Skole for livet: Vi lærer for livet og ikke for skolen
- 2) Samfundets skole: Skolen løfter en opgave for samfundet. Så vi må sætte turbo på, hvad folk lærer, så vi sikrer, at skolen har en rolle i et stabiliserende kredsløb. Den skal sikre udvikling i et samfund. Det er nok denne tankegang, der har betydet mest
- 3) Undervisningseksistens: Det man lærer i skolen er ikke så meget at blive klog, men at man lærer, at man kan lære. (Pædagogikkens skole)

Jo ældre de bliver, jo mindre glade er eleverne for at gå i skole: Kun 20 pct. af de 15-årige har det ikke godt med at gå i skole.

Frie grundskoler er blevet mainstream. 18 pct. af eleverne går på friskole. Kigger man på Midtjylland, er det kun dér, folkeskolen er skolen for de mange. Hvorimod i 18 og 1900-tallet var folkeskolen skolen for de mange. I nogle kommuner er det 35 pct., der går i frie grundskoler.

Der må være meget godt, siden de unge er så skønne som de er. Men de er også meget skrøbelige og bliver meget let bange. De har brug for aflæring af noget af alt det, de lærer og piskes igennem i skolen. De unge trænger til musik!

Et barn og et ungt menneske er ikke en flaske, der skal fyldes men en ild, der skal tændes.

Hvert menneske bærer i sig menneskehedens fulde muligheder.

Børn er ikke uperfekte voksne. De er hele komplette mennesker, som vi voksne kan lære af, ligesom børn kan lære af voksne.

En helt almindelig skole

Vi overdænger skolen med idealer og forestillinger, som intet har med skolen at gøre. Så skolen skal løfte opgaver, den slet ikke skal. Og den gør ting, den slet ikke skal. Vi bliver ved med at lave reformer for at udholde, at skolen bare er en helt almindelig skole. I skolen lærer børn at forstå, at de har et moderne dannelsesproblem.

Det ville være fantastisk, hvis den grønne betænkning kunne bringe lidt mere realisme ind i skolen, og turde stille spørgsmålet: Er det virkelig skolens opgave? Folkeskolen skal betragtes som en almindelig institution, ikke en særlig institution, og hav fokus på det der undervises i i skolen. Og gøre undervisning meget bredt.

Skolen og daginstitutionen er kommet tættere på hinanden. Der er bamser og frugtkasser over det hele.

Det vigtigste er myndige borgere, der er myndige i sit eget liv. De unge, der går igennem den skole, vi har nu, er blevet umyndige i deres eget liv.

Er det romantik at tro, at det at have fællesinstitutioner også gør en forskel for den sociale arv? Nej, det er det ikke – det er derfor, vi skal tale om elever, ikke børn. Fordi elever er rensat for baggrund osv.

Skolen skal vente så længe som muligt med allokeringsopgaven. Og også gerne helt lade være med at gøre det. MEN i stedet skal vi tale om, at de skal gøre sig umage. Og det kan vi kun, hvis vi har lyst til det. Og der er ild i én. Vi skal finde ud af, hvordan vi får en skole, der sætter ild i eleverne. Det vil hjælpe, hvis skolen bliver mere praktisk. Det vil gøre hele skolen mere lykkelig. Glæden ved at være praktisk, fysisk, spisende, kropsligt til stede i verden går på tværs af skel, køn, baggrunde osv.

Samtale #2 Hvordan ser en skole med oplevelse, fordybelse, virkelyst, deltagelse og medansvar ud?

Lene Tanggaard, Kasper Lund Resen og Anne Hammer i samtale med Gitte Sommer Harrits

Politikere skal stille krav til skolen, så den kan leve op til sit formål. Og med respekt for de fagfolk, der ved, hvad de laver. Vi skal acceptere, at det kommer til at gå langsomt. Vi skal turde at bruge tid på at formulere den opgave som skolen har, og bruge tid på at turde tale om, hvad der er vigtigt.

Skolen kan kun løse sin opgave, hvis vi giver frihed til dem, der er i skolen og uddannede til at varetage opgaven. Mennesker vokser, når de bliver mødt med tillid. Vi skal sætte den ramme, der gør det muligt for lærere og pædagoger, der gør det muligt for lærerne, at bruge deres faglighed. I virkeligheden er det meget enkelt, vi skal bare turde sige, at det er det, vi vil.

”Det som er godt for kanarieflugten, er godt for alle fugle”. Når vi taler om det gode, kan det lyde som om, at det kun er nogle bestemte elever, der kan afkode den slags skole. Men det behøver ikke være sådan.

Elever, der ikke kommer fra en uddannelsesfremmende kultur har brug for, at vi er tydelige på, hvad opgaven er.

Have en skole, der giver plads til det praktisk musiske, æstetiske og bare oplevelse uden, at det er strengt analytisk. På den måde får du flere elever i spil. Den strenge boglige tilgang kan være meget ekskluderende. Variation i skoledagen: Lejrskolen, teaterugen osv. skal med.

Balance mellem læringsglemsel og det metakognitive

Læringsglemsel: Den gode lærer får eleven til at blive opslugt af at lære, uden at de tænker på, at det er det, de er i gang med. De glemmer, at de er i gang med at lære. Stor tro på og tillid til værdien hos den enkelte. De mest kreative er dem, der ved, hvad de skal og vil. Derfor god grund til at snakke formål. Overfor det står det metakognitive, hvor elever hele tiden skal reflektere over egne læringsprocesser.

I skolen skal eleverne have lov til at blive opslugt af noget andet end sig selv og fordybe sig i ting, som ikke er nyttige.

Virkelyst og fantasi.

Eleverne skal gøre til medskabende. De skal ikke bare lære, de skal lave podcast, brænde maden på, lave poetryslam, få jord under neglene osv. Det er i de uformelle undervisningssituationer, hvor der kan opstå nogle helt fantastiske muligheder for fordybelse, læreryst og selvforummelse.

Eleverne skal have lov at sætte deres eget præg på skolen og fællesskabet – jo flere øjeblikke, vi kan skabe, hvor de føler, de lykkes, jo bedre. Vi skal understøtte elevernes fællesskaber udenfor skolen også. Så deres vidt forskellige særegenheder kan udfolde sig.

Rammer

Mange af de ting, der beskrives fra efterskolen er noget af det, som vi savner ude i folkeskolen. Efterskolelærere vil ikke alt mulig andet end folkeskolelærerne, men efterskolerne får rammerne til det.

a) Bedre forberedelsestid

At eleverne bliver mødt af alsidig, differentierende og velforberedt undervisning. Det sker ALT for sjældent, fordi det kræver tid, at forberede den gode undervisning. Det betyder, at i en travl hverdag så vælger man one-size fits all undervisningsforløb (clio osv.)

b) Midler til oplevelser

Hvert år forsvinder oplevelser ud af skolen. Hver gang, man skal spare forsvinder oplevelser ud af skolen. Lejrskoler, udflugter osv. Alt det man huske fra sin egen skole.

c) Kortere skoledage

Vi skal have kortere skoledage – det vil give mere motiverede elever og færre konflikter. Det giver samtidig plads til flere to-lærertimer. Og det gør det muligt at hjælpe inklusionsbørn og skabe nærværende undervisning.

d) Sæt skolen fri

Der er alt for mange, der oppefra vil diktere hvad lærerne skal lave ud i klasselokalet. Målstyring, læringsplatforme, elevplaner. Alt det går der meget tid og penge med.

Lærerstanden

Udviklende undervisning. En dygtig lærer, har overblik over fagets centrale begreber + en evne til at analysere, hvilke elever, man står overfor. Vi har brug for den samme type af genvindelse i, hvad det pædagogiske består i, som den blå betænkning begyndte på. Vi har brug for nogle lærere, der kan tale skolens virke udadtil. Nogle der kan forklare, hvad opgaven går ud på.

Vi er nødt til at kigge på læreruddannelsen, det fagdidaktiske har lidt åndenød ift. det alment didaktiske. Giv dem noget mere praktik, for deres praktikperioder er blevet spredt ud, og så glemmer man det lange seje træk.

Det kræver rum til pædagogisk refleksion: At man har tid til på lærerværelset og i ude i klasselokalet, at man har tid til at reflektere over, hvad skete der, og hvad skal der ske?

Lærerfællesskabet skal der gøres bedre plads til. Pædagogisk rådsmøder osv. Det er forskelligt fra skole til skole, hvor højt det er prioriteret. Men det her med at have tiden til at samarbejde, det drukner lidt i alle de andre opgaver.

En lærer skal gerne være en mester i pædagogik og fag. Men der er grænser for, hvad en lærer kan, så vi skal have den der skole, hvor man kan bryde murerne ned engang i mellem. Den logik skal samtænkes med de lokale foreninger osv. Det skal være skolen, der er med til at sætte rammerne

for, hvordan det skal foregå. Og som samfund skal vi lade være med at ville løse alle problemerne ind i skolen, og hver gang der er et problem, så skal det på skema.

Forældre

Det giver mening, når forældre kommer og fortæller om deres arbejde eller man kan besøge dem. Nogle forældre vil meget gerne helt ind i klasselokalet. Det er en balance, for samarbejdet er utroligt vigtigt, men de skal ikke ind og overtage undervisningen.

De skoler som er mest i udvikling, er de skoler, der er lokalsamfundets skoler. Ikke bare forældrene men foreninger osv. Det er noget af det, som friskolerne er rigtig gode til, og som vi nok skal have lidt tilbage i skolen igen. Forældrene er en del af skolens formålsparagraf. Det er lærernes og pædagogernes opgave at sætte den gode samtale op.

Mestringsmål

Mestringsmål – faglige mål, hvor eleven kan se sig selv i dem. Det er det, forskningen viser, virker. Eleverne skal have mulighed for at gøre målene til deres egne.

Formålet burde være alt rigeligt. De der kaffaske mål er bare en mistillidserklæring ligesom nationale test. Der sidder en masse lærere derude, der gerne vil deres fag, de skal bare have lov til det.

Få mål placeret i en didaktisk tænkning. Det må ikke blive til fjernstyring, så lærerne bliver bogholdere i stedet for undervisere.

Samtale #3: Hvordan bliver det en skole for alle?

Gordon Ørskov Madsen, Susan Hart og Stefan Hermann i samtale med Bitten Schjødt Kjær

Hvis det skal være en skole for alle, så er den nødt til at holde noget alment gyldigt. Engang var det det kristne, senere nationen og siden demokratiet. Nu er vi mere i tvivl om, hvad er det almene egentlig?

Når man spørger sig selv, ender man med tre dilemmaer:

1. Den frie grundskole udfordrer, hvad vi forstår ved det almene.
2. Børnene passer ikke altid til skolen.
3. Hvad skal gælde i fagene i skolen? Hvad skal skolen beskæftige sig med? Det har man ikke kunne være skarp på i dag.

Med den blå betænkning kom vi over i noget, der var mere personrettet. Hvordan skabes hele mennesker? I dag handler det meget om, hvad skaber alsidig personlig udvikling?

Det græske dannelsesbegreb vinder stadig hævd (kognitiv læring). Vi undervurderer til dels elevernes sansemotoriske læring og i særdeleshed deres følelsesmæssige udvikling og dermed også lærernes personlige kompetencer, deres empati, omsorg og evne til at udfordre på en god måde.

Undervisningen er varieret og relationel. Det kræver veluddannede lærere, så de bliver hamrende dygtige og ansvarlige. Og så skal de have et professionelt råderum.

Vi skal sikre at folkeskolen er alle forældre og elevers første valg. Uanset baggrund skal vi i folkeskolen kunne møde alle elever. Det er det brogede fællesskab, der afspejler samfundet. Ingen forudbestemte eller begrænsede rammer omkring køn, etnicitet, kultur, baggrund. Alle har samme rettighed.

Alle elever er værdifulde og har en vigtig rolle på deres måde. Mangfoldighed er et nøgleord i folkeskolen – og det fordrer plads til lærerens didaktiske evner.

Præstationsstruktur og –kultur har taget overhånd i skolen. Det skaber et miljø, som eleverne ikke trives i. For mange oplever en skole med test og resultater i fokus. Vi skal revidere vores evaluerings- og bedømmelsessystem.

Vi har for meget fokus på det boglige i dag. Vi skal også turde tænke mere praktisk og musisk faglighed. Lad os blive inspirerede af erhvervsskolerne. Derfor skal vi gøre op med fagtrængsel. Der er for meget, vi gerne vil. Vi er nødt til at prioritere skarperne.

Vi tester elevernes boglige evner. Derfor bliver skolen for bolig. Vi er nødt til at vende på hovedet og få meget mere fokus på mangfoldighed og undervisningsmetoder.

Eleven

Folkeskolen er for alle. De frie grundskoler er for nogen. Hvem er disse alle? I dag er det det skrøbelige individ, der er i risiko for at fejle, blive vurderet ikke uddannelsesparat osv. Og det er ikke et pædagogisk elevsyn. Elev fordi, det er det, man bliver, når man går ind i skolen. Så er man forenet med andre børn, uanset baggrund osv. Vi kan ikke adskille det almene fra det partikulære.

Der er en vis fare i, at vi overbetoner de mange partikulære identiteter. I stedet skal vi blot se dem som elever. Lærerne har en nærmest overbevidsthed omkring elevernes kulturelle baggrunde, seksualitet osv. I stedet for at omklamre det hele menneske, så skal vi give elevbegrebet varme igen.

Man skal bare tænke på at se en håndboldkamp. De er håndboldspillere først og fremmest – den ene er højere end den anden osv. Men der er sgu ingen, der lige skal ud og tjekke en sms i et hopskud.

Når man siger, at skolen er for alle, betyder det stadig for de særlige, fordi man behandler alle ens, ved at behandle dem forskelligt. Man er meget optaget af, hvad kan barnet lære. Ikke så meget, hvor er de emotionelt.

Psykologisk arv

Den sociale arv forudsætter, at vi kan selvregulere os. Og det er der rigtig mange, der ikke kan. Der er utrolig mange emotionelle trin, før man når op på et niveau, hvor man kan det.

Diagnoser og udgrænsninger af børn kompenserer for vores manglende vilje til at gøre almene normer gældende. Vi har været dårlige til at genopfinde karakterdannelsen og metafysikken, der ligeså stille gled ud i 70'erne. Der kommer kun flere diagnoser. Derfor skal skolen genfinde sin normative autoritet, det kræver et stærkt ophæng i formålet og en knaldgod læreruddannelse.

Lærerne

De skal kunne inkarnere folkeskolens formål. De skal være gode kollegaer og engagerede.

Det er vigtigt at det tværprofessionelle samarbejde skal fremkalde læreren og pædagogerne i deres bedste særegenhed. Vi har unik chance nu, fordi vi reviderer både lærer- og pædagoguddannelsen på samme tid.

Det er okay, at de ikke kan alt dag 1. Selvfølgelig kan man ikke det hele fra starten. Vi må ikke fjerne bruddet mellem uddannelse og arbejde. Læreruddannelsen skal ikke passe 1:1 med folkeskolen, for uddannelsen skal også kunne forny den.

En national indsats for læreruddannelsen: I august 20 var der 2700, der kom ind, og de bliver 6 år senere til 1200 folkeskolelærere. Det skyldes flere ting

- Vi skal gøre noget ved læreruddannelsen
- Det image folkeskolen har som arbejdsplads
- Overgangen fra uddannelse til lærer. Man er ikke færdig efter fire år.
- Indsats, der gør, at man har lyst til at blive der, når man er startet,
- Frihed og skolernes forskellighed. Skolen skal være en samfundsinstitution, men der skal være mulighed for at udfolde sin faglighed og sætte sit præg lokalt.

Hvordan gør man det sjovt at være skolelærer? Det gør man ved at give en oplevelse af, at man mestrer. Det handler om at få fat på eleven, så man oplever, at man er betydningsfuld for eleven. Lærerens selvagens.

Det er kun læreren, der kan definere opgaverne. Derfor har vi brug for overordnede mål indenfor hvilke læreren kan organisere undervisningen, så den udfordrer eleverne.

Modkultur

Hvis vi har en idé om, at skolen skal være for alle, så skal den turde være langsom, når alt andet går hurtigt. Skolen skal være modkultur. Skolen skal ikke passe til den måde, vi laver familie på og den måde, børnene er blevet opdraget på. Skolen skal også gøre noget ved børnene og forældrene.

Det er en forbandelse for skolen, at den tror, den skal løse alle problemer. Det er en skole for alle, men vi skal ikke nå alt. Nationale test og målstyring er ikke nødvendigvis de væsentligste kilder til stress og pres. Det handler også om SoMe, manglende søvn osv.

Vi skal arbejde med:

- Hvorfor falder så mange lærere fra uddannelsen og/eller vælger ikke skolen til. (Ret til ét års efteruddannelse inden for de første fem år, man er lærer. Så får man en 4+1 uddannelse.)
- Større frihed til den enkelte skole til at bruge ressourcerne, som man selv vil. Frihed til, at man kan arbejde på forskellig vis fra skole til skole.
- Hvis skolen skal være en modkultur, der er langsom og kedelig, hvordan gør vi det på en måde, som er for alle. Så eleverne ikke går tabt i at det er kedeligt?
- Hvordan bliver vi klogere på psykologisk arv, så det ikke bare er social arv.

#4 Hvad forstår vi ved almen dannelse i skolen?

Panel: Lakshmi Sigurdsson, Jens Raahauge, og Keld Skovmand

Moderator: Lisbeth Knudsen

Hvad skal eleverne lære i skolen? Hvad forstår vi egentlig ved almen dannelse?

I skolen skal eleverne lære det, de ikke kan sige sig selv og ikke vidste i forvejen.

Skolen skal danne til: natalitet (det nye og uventede som mennesket har i sig), pluralitet (handler om at lære at leve i en verden med forskelle. Blive en verdensborger. Se den fremmede som en, de kan lære noget af og måske endda selv kunne blive) og tænkning (det tankeløse er farligt. Tænkning er i sin natur kritisk, oplysende og undergravende. Vi skal lære at være alene, for ensomhed er også en del af skolen)

skolen skal ikke være åndeløs men åndsfri.

Uddannelse spiller en vigtig rolle i videreførelse af demokrati. Skolen skal danne til selvstændighed, demokrati, kritisk tænkning og medborgerskab – måske endda verdensborgerskab. Læreren må sigte mod at undervise den, som barnet endnu ikke er. Uden på forhånd at definere, hvem barnet skal blive til.

Det kræver en stærk betoning af dannelse i læreruddannelsen

Humanitet. Vi er som ingen andre, som nogen andre eller alle andre. I dag er det kun den enkelte, det handler om i skolen. Vi skal over og se på gruppen for at komme videre. Gruppen er et fællesskab.

Hvis man samarbejder om humanitet, vil samfundet udvikle sig i retningen af solidaritet og frihed.

Det ønskede man med reformen, men fordi man har fokuseret mere på økonomi, er det ikke lykkedes i skolen. I dag pålægger man nogen at få samlet hele puslespillet af enkeltindivider.

Dannelse er et laboratorium, hvor man kan bevæge sig hen mod solidaritet og frihed.

Den demokratiske dannelse er udfordret, når lærere og elever ikke har indflydelse på målene. De kan kun påvirke vejen hen til dem.

Det skønne, det naturvidenskabelige og det onde.

Slip skolen fri til det væsentlige. Hvad er det for nogle universelle ting, vi skal lære om?

Afsættet for dannelse i skolen skal ikke bare være, at mennesket skal have noget at leve af, men også noget at leve for.

Hvad vi skal lære i skolen er det forkerte spørgsmål. Dannelse handler ikke om, hvad vi skal lære, men hvad vi skal *blive*. Fordi det vi skal lære, kan vi give opskrifter på. Det kan vi ikke med dannelse.

Vi skal investere ny betydning i dannelsesbegrebet for at få det til at give mening igen.

Skolen som politisk kampplads handler i høj grad om en diskurskamp mellem dannelse og læring.

Almen dannelse er at kunne forholde sig til alt, hvad der er alment menneskeligt. Ordet almen bliver underligt uldent, når det står foran dannelse. Dannelse er pr. definition almen, fordi det er noget vi alle skal igennem, fordi vi er ufuldkomne, når vi bliver til.

Almen dannelse er at kunne se bort fra sig selv, og gøre sig selv til en bevægelig del af det almene (dvs. det fælles). Det almene er i virkeligheden individets medium. Vi kan ikke være til uden.

Problemet med dannelsesbegrebet er, at det kan virke enormt bagudskuende, men dannelse er tilblivelse, så det er samtidig fremadskuende.

Skolen er en øvelse i selvforglemmelse og solidaritet med det fremmede.

Det første er især svært i dag, fordi skolen hele tiden minder dem om sig selv, måler, hvad de kan, tester og vurderer deres læring.

Skolen har til opgave at møde eleverne med en fremmedhed. At kende sit eget i det fremmede er åndens grundvæsen, det svære består i at vende tilbage til sig selv forandret. Hjemligheden forøget hele tiden af fremmedhed.

Hvis man åbner døren til et klasselokale i dag, så er de børn, der sidder der, et resultat af den tid, vi befinder os i. Så kan man spole tilbage til 60'erne ift. hvordan vi indretter folkeskolen? Kan vi have de samme idealer i en ny Grøn Betænkning?

Nej. Vi kan ikke gøre brug af de samme begreber og forståelser af skolen, som vi gjorde i 60'erne. Vi kan bruge den blå betænkning til at lade os inspirere af de udfordringer, vi står i i dag. Der er ofte en tendens til kun at rette blikket fremad, og den historieløshed er problematisk. Tradition ses som noget statisk. Men sagen er jo, at vi kan finde inspiration i traditionen ved at forholde os til den på en spørgende måde.

Det kan være fint at sætte mål på skolens virksomhed. Men problemet med læringsmål er, at fokus ligger et forkert sted. Det tømmer fagene for indholdsdimensioner. De har fokus på kompetencer, som vi ønsker eleverne skal have. Vi skal tilbage til nogle bredere definerede mål.

Vi skal ikke gå tilbage til Den Blå Betænkning, men det vi kan lære af den og den grundighed, hvormed den er udført. Det er et kæmpe værk med bred forankring. Vi er nødt til at tage os tid og være grundige. Det har man forsømt politisk, man har ikke løftet den demokratiske skoleopgave.

Dannelse er ikke kun en skoleting. Hvis skolen ikke fandtes, ville man også blive dannet. Man bliver dannet, når man skal sætte sig udover sig selv.

Kan man sige, at den individualisering, vi ser, kommer mere fra forældrene end fra børnene selv?

En af de primære udfordringer i skolen er, at lærernes opgaver i højere og højere grad retter sig mod forældrene og ikke børnene. Skolens opgave er at af-individualisere og især også over for forældrene.

Kan vi blive enige om, hvad dannelse er?

Nok ikke. Men vi kan sige noget om, hvad det ikke er. Det er helt afgørende, at skolen danner i en åbenhed og ubestemthed, så vi ikke ved hvilke slags mennesker, der kommer ud af det.

Dannelse er åben samtale med mange forskellige perspektiver og bevægelse. Evnen til at være alene. Evnen til at kunne være til stede med sig selv og egne erfaringer og reflektere selvstændigt uden for fællesskabet. Det er afgørende, at vi også kan og tør det nogle gange.

Der skal være mere plads til tid, kedsomhed og fordybelse. Der er en tendens til underholdning i skolen i dag. Den evne er også væsentlig ift. elevernes evne til at navigere i det digitale.

Hvordan skal polariseringsrisikoen tænkes ind i en eventuel ny og Grøn Betænkning?

Man er nødt til at styrke fællesskabet og tydeliggøre nødvendigheden af fællesskabet samtidig med aleneheden. Så man både er en del af fællesskabet og har styrken til at stå udenfor det nogle gange. Foreningsdanmark og foreningskulturen er noget vil skal tage med videre. De har i høj grad fået en anden skole end den, der blev vedtaget i folketinget.

#5 Hvad skal de humanistiske fag(ligheder), de praktisk-musiske fag(ligheder) og naturfag(lighederne) bidrage med, og hvordan skal de vægtes?

Panel: Karen Kjær Johansen, Sarah Gruszow Bærentzen og Steen Nepper Larsen

Moderator: Rune Christiansen

Fagene har den charmerende opgave, at de er dele af verden. Hvert fag er en del af verden.

I Danmark har vi verdens bedste folkeskole. Men når vi gerne vil forbedre skolen, så har vi en tendens til at tale status quo ret meget ned.

Elevernes trivsel stiger, jo mere deres arbejdsmetoder varierer. Man kan frygte, at det har været en sparerøvelse den måde, man har vægtet fagene.

Kønnene halter bagud i STEM-fagene. Fagligheden er lige høj for begge køn, men pigernes selvtillid er helt i bund.

Den understøttende undervisning er en blomst, man ikke må plukke. Der hvor de har understøttende undervisning, der fungerer godt, der siger eleverne også, at det føles som om skoledagen er kortere, fordi det er en skole, man ikke vil hjem fra.

Den åbne skole – kombineret med de forskellige fag og inddragelse af de lokale kræfter og muligheder, det kan så meget.

Musikken skaber et rum, man kan identificere sig i. Musikfaget er blevet et større fag, men det har mistet sin status af andre årsager: Musicalen er skåret væk, kor og sammenspil eksisterer stort set ikke osv. osv.

Vi mangler uddannede lærere. Måske er der også en manglende opbakning fra forældrene, fordi det ikke er et test og prøve fag. Det er et svært fag at undervise i, fordi der er lidt friere rammer og det har børn i dag måske lidt sværere ved at navigere i.

Hjernen tager form af de liv, vi lever. Vi har en for gammeldags folkeskole, hvor der *enten* er teori *eller* praksis. Men der er altid begge ting til stede, det er falske modsætninger. Det fordummer os og gør os mere elendige til at forstå kompleksiteten.

Vi skal forstå skolen som tre kanter, vi kan blive til noget i. En livslang fødsel – det er bedre end livslang læring, som er arbejdsmarkedsrettet.

Faglighed, dygtiggørelse, åben nysgerrighed, tænkning osv. skal ind i skolen – at lære at lære, læring, kompetencer osv. skal ud.

Det fælles mellemværende. Alle fag er lige meget værd, og man kan få lige meget med.

Elevinddragelse gavner på mange parametre. Der er elevinddragelse inde i klasselokalet, hvor man samarbejder med læreren, og så det strukturelle plan. Vi skal skabe rammer, hvor de kan øve sig på at sige tingene højt. Fx hvordan vi prioriterer elevrådene, at de sidder med ved bordet, at der er øremærket tid til, at de kan fortælle om elevrådene ude i klassen.

Der er altid et fælles dannelseselement – det betyder ikke en kanon, men en fordring til hvert fag med det bedste, der er skrevet/spillet/lavet inden for det fag.

Skolen er en invitation til det klasseløse fællesskab, hvor du mødes med noget andet end derhjemme, forældrene skal helt ud af skolen.

I praksis kommer vi til at underminere de praktiske fag. Vægtningen er fin på papiret, men det handler jo om, hvordan man forvalter det. Det er ærgerligt, når nogle fag overlever på bekostning af andre. Fx naturfag over musik. Der er hele tiden balancer at ramme. Hvis vi kunne have morgensamlinger med morgensang på alle skoler hver eneste dag, hvor hver faglærer kunne lægge noget ind, ville vi nå et godt stykke ad vejen.

Samfundsfaget har ikke en selvstændig stemme i skolen. Det er galt.

Det er en falliterklæring at lægge alt ansvaret over på test og karakterer. Fordi det er også utrolig stressende at sidde i et klasselokale og være enten under- eller overstimuleret. Test er i udgangspunktet social retfærdige. For lidt bevægelse og stigende kedsomhed stresser også. Det ville være godt, at man kunne have et to-årigt valgfag, som kunne lede hen imod en mere praktisk-musisk projektopgave i 9. klasse eksempelvis. Valgfaget er blevet meget styret af, at prøven skal være på en bestemt måde. Men prøvefagene bliver prioriteret, så det er dilemmaet. Det er vigtigt, at vi holder fast i de skabende processer, hvor børn og unge tør springe ud på dybt vand.

Nationale test og PISA tester kun bestemte fag. Det smitter af i skolen, fordi den rangordner fagene, så nogle fremstår som slet ikke-vigtige.

Vi burde lave bloktilskud til alle skoler, så de alle sammen kunne holde højt niveau. Problemet er, at det ikke er lærerne, der har prægativet overfor skolen i dag. Der er brug for at generobre skolen!

Man kan blive lærer i et fag på et halvt år. Det er det, man har. Det er den præmis, der er, når lærerne samtidig skal have en praktisk, pædagogisk og didaktisk pakke med og kunne undervise i tre fag.

Drøm: ALLE skal i praktik i deres hovedfag.

Vi har dygtige lærere. Men det er foruroligende, at vi har så mange frivillige fag, der ligger lige op til en prøve.

Læreruddannelsen skal opdateres i kvalitet og længde. Den er blevet et sted, man flygter fra, fordi man gerne vil have mere uddannelse. I gamle dage var læreren en af de mest uddannede i samfundet. I dag er læreren en, der ikke nåede væk i tide, og som skal leve med en lav løn hele livet. De har ikke den nødvendige tid til at fordybe sig.

Det er en kæmpe problematik, at så mange lærere falder fra efter 1-2 år.

Vi har uddannet nogle af verdens bedste lærere, og hvis vi laver et ordentligt samarbejde med pædagogerne, så er vi langt.

#6 Hvordan får skolen eleverne til at tro på sig selv, så de tænker kritisk og får virkelyst? Og hvilken rolle spiller bøger, natur, musik mm.?

Panel: Katja Gottlieb, Rasmus Kolbe (alias Lakserytteren) og Lisbeth Trinskjær

Moderator: Vincent Hendricks

1) Er vi sikre på, at vi lærer børn det, de egentlig skal bruge i fremtiden?

Fremtidens arbejdsmarked har brug for kreativitet, nysgerrighed, virkelyst osv. Man behøver ikke være lige så dygtig til retskrivning og regnskab, det er der teknologier til i dag.

2) Skal karakterer egentlig være den højeste valuta?

Man tænker ikke kritisk, når man prøver at opnå det rigtige svar

3) Hvordan får vi skolen til at følge med i det tempo, som samfundet udvikler sig i?

Børn er på sociale medier alene, næsten fra de kan tænde en iPad. Vi har ikke styr på den digitale dannelse til trods for, at vi har haft 10 år til det.

Hvorfor kan man ikke få karakterer for samarbejde? Eller blive vurderet med ord frem for tal?

Vores skolesystem er lineært. Måske skal jeg ikke have et skoleforløb, der er tilpasset alle, men tilpasset mig.

Hvis man som lærer kan aktivere sin faglighed og skabe den gode samtale, så man kan få alle med. Det kræver meget faglighed. Vi skal kunne tale om undervisning frem for læring, tilegnelse frem for målbarhed, det kræver dyb faglighed for læreren og politiske rammer, der giver mere rum og frihed til læreren. Efter reformen er der ikke tid til at lave den fede undervisning og forberede sig. Man har ikke tid til at oplære sig selv i noget nyt. Det bliver læringsportal og bare køre den fra hoften.

Hvordan sikrer vi engagementet hos lærerne?

Der skal være rum til at være lærer. Tid til at forberede de fede forløb.

Vi skal punktere de stemmer, vi fortæller om og fortælle hvor uperfekte, vi også var.

Man kan sætte spørgsmål ved det frie valg. De unge har brug for i højere grad at opleve, at de har en påvirkning på deres liv og udvikling. "Den eneste opgave, I har i livet, det er at blive sunde og lykkelige mennesker." Det lyder simpelt, men det er en tung opgave. Unge møder den med tårnhøj moral og stor selvbebrejdelse. Det giver dem en stor følelse af afmagt og af at mislykkes.

Vi skal aflære dem deres strategi for læring. Fordi når de kommer ind og sidder og lytter og prøver at finde ud af, hvilket svar læreren gerne vil have, de skal give. Præstationstilpasset strategi hos rigtig mange unge. Plads til oprør og mindre plads til at være pæne og loyale.

Dannelses rum. Meget af læringen, dannelsen, udviklingen sker i sprækkerne. Dem glemmer vi i skolen i dag. Hvor er der plads til selvforglemmelse? Hvor er det rum, hvor eleverne ikke bliver vurderet?

Vi skal blive bedre til at fortælle om det uperfekte, oprør, der hvor det ikke er godt. Vi skal give dem nogle bedre rygstød til at klare sig bedre og lægge deres ydmyghed på hylden.

Vi har glemt passionen og relevans

Filmen knækker der, hvor man siger lær først, før du mener noget. Fordi passionen skal tændes!

Hvornår lærer man noget? Når man virkelig brænder for noget, eller når man piskes? Vi har glemt passionen på vejen. Det er en vekselvirkning.

Som skolen er indrettet lige nu, så skal du altså kunne den lille tabel for at kunne være med i undervisningen.

Primus motor for virkelyst og lyst til at lære er: Relevans! Vi skal vide, hvorfor vi gør det. Det er et problem i dag, børn mangler at kunne se, hvorfor det er relevant for dem, fordi der er en politisk agenda.

Karakterer spiller en (for) stor rolle for eleverne i dag. Men der er også nogen for hvem, det at præstere er motiverende.

Men hvorfor er det egentlig barnet og ikke institutionen man måler på?

Hvor er de præstationsfrie rum? Lejrskolerne er væk. Så vi mister noget virkelig vigtigt. Der, hvor læreren møder barnet eller den unge, uden at skulle bedømmes, hvor de ikke skal have dem et bestemt sted hen. For det er jo der, de lærer hinanden bedre at kende, og hvor de vigtige ting kan startes. Det skaber tryk.

Mere tid sammen ville gøre en kæmpe forskel.

Men hvordan skal det gøres i praksis?

Måske er det med klistermærker på væggen? Måske en mundtlig udtalelse? Tænk hvis vi ansatte nogen og kun kiggede på deres karakterblad? De bliver jo kun brugt til at søge ind på dit studie, og så er du der. I erhvervslivet er der ikke nogen, der ser dem. Det er fjollet. Lad os tage magten væk fra dem, vi pumper dem op. Lad os opfinde noget nyt, og noget der er lidt mere fluffy.

Det kræver, at læreren har tid til at være sammen med eleverne.

Vi kan ikke sige, hvad fremtiden bringer. Men vi kan godt ryste posen for, hvordan vi lægger vægten. Vi kan lette trykket for nogle af de knapper, vi har været glade for de sidste 20 år.

Vi skal holde op med at tale om uddannelse, hvor der er rigtigt og forkert, og hvor man bliver "færdig". Det er ikke en lineær udvikling. Nogle partier mener, at man kan blive overuddannet?

Hvad er det? Man er aldrig færdig med at udvikle sig.

Demokrati er noget, de "leger" i skolen. Eleverne fx hvad har de reel indflydelse på i skolen?

Demokratisk dannelse skal være mere reel, end bare et ord vi hører i skolen.

Det må også være ret demotiverende for en elev, hvis man oplever, at ens lærer hele tiden føler sig røvd, og uden demokratisk medbestemmelse i sin undervisning. Det er jo svært overbevisende for sådan en lærer at give eleverne en tro på, at de kan bestemme selv.

Hvorfor er lærergerningen vigtig?

Det er vigtigt for Danmark. Fremtiden og samfundsborgere. Skolen findes jo ikke for barnets skyld men for samfundets skyld. Det at forvalte nutid og fremtid, og det at forvalte det fælles er nok egentlig det svære.

Det handler om at lære, at der er andet og andre i verden end én selv.

Det mest nøgne man kan gøre er ikke at have et curriculum.

Lad os skrue lidt ned for detailbeskrivelser og lidt op for de præstationsfrie rum, hvor man slipper passionen løs. Der vil være nogle lærere, der godt kan lide det rum, og andre der gerne vil have en rimelig præcis beskrivelse.

Hvordan får vi alle med?

Co-teaching. Vi kan ikke bare slippe 28 børn med alle deres forskelligheder løs i klasselokalet. Den øvelse, man kalder inklusion i øjeblikket, kan overhovedet ikke lade sig gøre. Lærerne er ikke blæksprutter. Vi har skruet helt vildt op for akademiseringen af skolen, og de synes, det er røvsygt.

Skolen er blevet alt for lang og akademisk. Der skal meget mere hånd i skolen i dag. De kreative fag er nærmest væk. Især i udskoling er det helt vildt.

Skal det nødvendigvis være sjovt?

Nej ikke nødvendigvis, men relevant. Men ofte, når det er sjovt, kan det blive mere interessant, end det var før. I virkeligheden handler det om, om man kan tryllebinde nogen? Så de bliver helt tabt og fordybet i noget. Det er der for lidt af.

En hel klasse, der ligger og stirrer på en bille i en skov. At møde mennesker, der virkelig brænder for noget. Måske kunne lærerne få lov at specialisere sig noget mere og invitere nogle gæster, fordi de ikke skal kunne det hele selv.

Når man bliver tændt af noget, så bliver man mere flittig. Vi savner noget mere passion.

Skoleindretning: Vi har indrettet dem til, at skolen skal kunne en forfærdeligt masse i det samme rum. Sæt dig på den samme plads og kig den samme vej. Så hvis man nu kunne shake it up også i rummene, kunne det måske gøre noget for passion og motivation.

Der er meget lidt tale om at være god til noget og dårlig til noget andet, det handler meget om at være god til det hele. Fordi vi snakker om gennemsnit hele tiden. Det kunne være fedt, hvis man kunne vægte noget mere.

Karakterer handler om to ting: Der er noget, der handler om at måle kompetencer og færdigheder og noget, der handler om valuta.

Når man skal optages på en uddannelse, så handler det om udbud og efterspørgsel. Hvor mange pladser er der? Og hvor mange vil have dem? Vi har fået indrettet os sådan, at det er finere at komme på STX end andre uddannelser. UPV – hvad er du egnet til? Igen en sortering af noget, der er finere eller mere efterstræbelsesværdigt end andet.

Det at se hinanden i forskellige arenaer gør, at man bliver mere modig til at lære noget. Mere holddannelse (mindre hold), jo mere nuanceret man som lærer kan få lov at arbejde, jo bedre kan man ramme. Det ville være godt, hvis folkeskolen fik mere lov til at kunne gribe noget af det, der rører sig i samfundet.

Man kan både lære at samarbejde af at spille Fortnite og af at lave projektopgave. Vi skal give lærerne plads til en grovfil, så de kan byde ind med noget af det, der er relevant nu og her.

Skal der mere højskole ned i folkeskolen?

Ja, det tror jeg godt. Højskolerne bliver betragtet som et fristed, vi kan godt hælde noget mere frihed ned i folkeskolen. Fri leg kunne være nyt fag i folkeskolen.

#7 Lærernes og pædagogernes rolle

Panel: Elisa Rimpler, Louise Klinge og Dennis Hornhave Jacobsen

Moderator: Stina Vrang

Hvad kan lærerne og pædagogerne? Hvad er deres respektive roller?

Der arbejder 15.000 pædagoger i skole og fritid. Når lærere og pædagoger har tid og mulighed for at samarbejde, så har de forskellige fagligheder og perspektiver på barnet, der kan complimentere hinanden. Men alt for ofte er det et samarbejde, der bliver nedprioriteret. Det kommer til at handle om, hvad der skal ske i frikvarterne.

Pædagoger sætter også mål, men det er nogle andre mål end lærernes. De er mere frie.

Pædagoger ser ikke barnet som en elev. De ser på barnet som et barn og på alle de relationer, det indgår i. Lærerne står ofte alene med børnene i en hel klasse. Pædagogerne er mere vant til en "vilkultur" og arbejder meget på tværs. For pædagogerne er der udgangspunkt i barnet i fællesskabet, hvor det enkelte barn har udviklingsmuligheder i et trygt og bæredygtigt fællesskab.

Pædagogerne tager imod børnene, når de skal starte i forårs-SFO. Så de spiller en vigtig rolle i at give børn en god start i skolen.

Lærere og pædagoger skal kunne indgå i udviklingsstøttende samspil hos et hvert barn og ungt menneske. Hvad kræver det? Det kræver, at man kan definere specifikke behov som alle børn og unge har.

Behovene er: Frihed, tryghed, udfordringer, fysisk trivsel, samhørighed og muligheden for at gøre godt. De behov bør være pejlemærker for lærere og pædagogers opgaver og for at skabe en skole for alle.

Det er en utrolig krævende opgave, hvis man som fagperson skal understøtte disse behov. Det kræver, at man sætter sig selv i spil og sætter sig udover sig selv. Det er *alle* i grundskolen, der har denne opgave.

Kerneopgaven: Bidrage til børns alsidige udvikling.

Man kan aldrig udlicitere opmærksomheden på et barn til andre.

I dag sikrer folkets skole ikke chancelighed. Vi har ikke en skole, hvor alle børn i deres egen unikhed føler, at de har en plads.

Hvad er den største barriere for samarbejdet?

Det kræver tid til at sætte sig ind i hinandens arbejde og opgaver. Tid til at reflektere, bidrage og udvikle hinandens opgaver.

Det kræver prioritering fra ledelsen i det daglige. Det er ikke let, men det må ikke springes over! Vi kan komme til at være meget praktiske omkring en dag. Der er brug for at samarbejdet understøttes.

Det kræver fællesfundament. Det tager tid at opbygge. Hvis man ikke har tid til det, så kræver det, at ledelsen udstikker meget klare retningslinjer.

Tre aspekter, der får samarbejdet til at fungere: 1) Når den viden, som skolepædagogen har bliver trukket med ind i SFO'en, og når den viden SFO'ernes viden kommer med ind i skolen. 2) Flere voksne til stede. Og 3) Fælles forberedelse: Så man kan forberede sig sammen, så man får målrettet det, som børnene skal vide om verden, til lige netop denne børnegruppe.

Er rollerne tilstrækkeligt tydeligt definerede? Og ville det være med til at fremme samarbejdet, hvis de var mere tydelige?

AKO = at undervise og at lære. Man kan ikke undervise nogen i noget, medmindre du forstår, hvad den anden ikke forstår. Det kan være svært for lærere at finde ud af hvilken del af den opgave, man skal udlicitere.

Du kan identificere sygdomme og processer helt konkret, men pædagogik er svært at gøre nagelfast, så der flyder rollerne mere sammen.

Vi skal væk fra at pædagogerne bliver en personlig assistent til en lærer og et fag. De er der for fællesskaberne og børnene – de er der ikke for at understøtte en lærer.

Rollerne kan ikke tydeliggøres meget, og de skal heller ikke defineres helt ned i detaljen, fordi så udelukker man muligheder for at udvikle fælles praksis.

Der skal ikke fra politisk side defineres rollerne, men tid gør det heller ikke af sig selv. Så man kunne i stedet insistere på, at man politisk insisterer på, at man lokalt skal definere rollerne, fordi den proces kan være meget givende.

Roller skal ikke defineres, fordi det er den samme kasket, man skal have på. Det handler om at bidrage til børns alsidige udvikling.

Det handler om, at udvikle børn, der efter skolen har lyst til at bidrage til samfundet omkring dem. Alt det, der er blevet sagt om pædagogernes faglighed, det skal lærerne også kunne.

Hvordan får vi et bedre samarbejde?

Nogle steder fungerer det rigtig godt, andre steder gør det ikke.

To forslag hvis modsætningsforhold mellem lærere og pædagoger skal overskrides:

1) Slå lærer- og pædagoguddannelsen sammen i de første år. Så alle, der skal bidrage til børns udvikling, har samme udgangspunkt, og så først senere specialiserer sig.

2) Skole- og skemastruktur skal vige for fire søjler: a) Praktiske gøremål (laver mad, vedlige holder udearealer, der bidrager til lokalområder osv.), b) Leg c) projektbaseret læring i moderne form og d) børns tid til fordybelse

På den måde bliver skoledagen indrettet ikke efter excel-ark men børnenes behov. Det vil også give lærere og pædagoger en ligeværdig rolle.

Det hjælper, når vi kan bryde rollerne lidt. Fx når læreren kan gå med over i klubben engang i mellem, eller lave mad så nogle af de drenge, der havde det svært med rammerne i skolen kunne få en følelse af, at de også er en del af fællesskabet.

Fag og fagligheder

Der er ikke én faglighed, der er massere af forskellige fagligheder på spil. Både mellem lærere i forskellige fag og også indenfor hvert fag. Så det er ikke bare mellem lærere og pædagoger.

Fælles mål skaber potentielt en asymmetri (mellem lærer og pædagoger), der gør, at lærerne nogle gange trækker sig. De gider ikke, at have at deres timer går til fx cirkus. Så det er vigtigt at synliggøre, hvad man også lærer, mens man fx går på stylder.

Fokus er så meget på de mål, der skal nås, at det nærmest bliver et forstyrrende element, at der kommer en anden faglighed ind, der vil og ser noget andet. Det kræver, at der er nogle højere formål end alene fagene. Skolen er meget andet og mere end det – derfor er de glade for folkeskolens formål. Det skal fylde meget mere.

Pædagogerne bliver brugt i indskolingen og på mellemtrinnet. Jo tættere børnene kommer på prøven, jo mere fokuserer vi på det, og så ryger pædagogikken ud.

Pædagoger i mellemtrinnet er et must. Og også gerne i udskolingen. Der kommer mange konflikter, når eleverne bliver ældre, så der er behov for, at der er plads til den del, der handler om at være et menneske – også et lille menneske.

Skolen skal ikke være bygget op omkring fag men omkring børn og unge.

Forståelsen af barnet må *aldrig* blive en lukket forståelse. Det selvrefererende er usundt i denne sammenhæng. Samarbejdet skal gerne kunne bryde med dette.

Hvis vi skal have en skole, der virkelig tager udgangspunkt i børnene, så har vi brug for mennesker som arbejder med bred og stor faglighed.

Hvis vi ikke skal tydeliggøre rollerne, kan det så hjælpe at udvide formålet?

Det giver ikke mening, at der står, at vi skal *give* eleverne kundskaber og færdigheder. Det kan man ikke. Det er noget, vi kan *tilegne* os ved at være involveret aktivt. Hvis det handler om at "give", så bliver det læreren, der passivt skal hælde viden på børnene, det udelukker også pædagogerne.

De mange mål og detailstyrende mål har været med til at gøre formålsparagraffen mere ligegyldigt. Det er utrolig ærgerligt, fordi det er dét, der skal gøre vores børn og unge til dannede demokratiske borgere.

Der ligger allerede i dag et grundlag for pædagogfaglighed i fritid og skole. Spørgsmålet er jo så, om det bliver brugt til noget. Det handler om, at det faglige rum, ikke skal blive et lukket rum. Det skal blive tilgængeligt, så det ikke bliver nogle få områder, man skal fordybe sig i.

Hvordan strukturerer vi dagen efter formålet?

Det er ofte politiske øjebliksbilleder, der ændrer, hvad vi skal i folkeskolen.

Når vi bryder fagene og skemaerne op, så er der nogle optikker, som vi tager fra børnene. Et argument for at undgå det kan være at lave faglokaler. Så man kan mærke allerede, når man træder ind i rummet, at nu skal vi undersøge historien, dansk eller matematik.

Ved at synliggøre de fagforståelser, der er i spil, kan vi bedre sætte os ind i andre fagforståelser.

Når de har lavet projektopgave i dag, kan det være svært for dem at se, hvordan de forskellige fagligheder har spillet sammen.

Faglokaler er ikke en god idé, vi er ikke gode nok til at tænke sammenhænge og på tværs. Vi tænker hele tiden i siloer. Vi kan blive meget bedre til at hjælpe læringsprocesser på frem, eksempelvis ved at bruge forskellige aspekter af livet, som alle kan relatere til. Fx kærlighed, bolig, venskab osv. Specialisering giver mening på universitetsniveau ikke på grundskoleniveau.

Det vi kan blive enige om, at børn er omdrejningspunktet og udgangspunktet for alt kan sagtens være de her nøgle tematikker, som alle kender til. Men når eleverne så skal undersøge det, så har de brug for forskellige optiker/briller at undersøge med.

Opsamling

Det er et problem, at der står i formålet, at folkeskolen skal forberede eleven til videre uddannelse. Før det blev skrevet ind, så havde skolen en værdi i sig selv. Det har vi taget fra den, fordi nu skal den også sikre, at der kommer uddannelse ud af det.

Det vigtigste for de små mennesker er, at der hurtigt skabes en ægte relation mellem barnet og den voksne. Det er ligesom at give hånden og sige, at "du kan stole på mig".

Uanset hvor meget vi prøver, at skabe en skole for alle, så kan vi ikke komme udover det beskidte princip i skolen, som er, at skolen også tjener til at fordele eleverne forskellige steder hen. Måske kan lærere og pædagoger spille en rolle her.

#8 Er der fagligheder, der skal have mere plads på læreruddannelsen og i praksis?

Panel: Caroline Holdflod Nørgaard, Inge Bech, Elsebeth Jensen

Moderator: Andreas Rasch-Christensen

Hvilke fagligheder mangler?

Folkeskolen bliver mere og mere kompleks, så det hænger jo sammen med behovene på uddannelsen.

Vi har brug for løbende kompetenceudvikling: Efter- og videreuddannelse.

”En god lærer skal kunne starte en sang og holde en tale” – Det er der stadig, noget rigtigt i. En god lærer er én, der har formået at se os og forstå os. Vi skal uddanne hele mennesker på læreruddannelsen, der kan sortere i teorier, tendenser og forskning, og træde ind i et klasselokale med 28 elever med en selvtillid, som en skuespiller.

Vi har brug for mere almen dannelse, mere fokus på mundtlighed, retorik og de ting, der handler om ens egen personlighed.

Læreruddannelsen bør rykkes tættere på undervisningsministeriet og folkeskolen, end tilfældet er i dag.

Håb om at den grønne betænkning kan tænke lange tanker.

Når politikkerne gerne vil have mere dannelse i læreruddannelsen, så bliver det et fag. Men det er forsimplet. Det kræver også, at vi ser hinanden og underviserne mere, at vi møder rigtige levende elever mere, samt at vi styrker grundfaglighedens ETCS-ramme. Så der er brug for både at udvide timetal og ETCS-ramme.

Der skal ikke flere nye fagligheder til. Der skal mere af det til, som vi allerede har.

Når man som lærer står derude, så er det, man bruger sin faglige viden (herunder også didaktikken), relationskompetence og til sidst personlighed – hvem er jeg som lærer? Hvordan forholder jeg mig til forældre, elever, kollegaer, ledelse osv.?

Som lærer skal vi ikke kunne alt. Man skal ikke være ekspert i snapchat, seksualundervisning osv.

Man skal være autentisk og ekspert i det, man underviser i og så bruge de mange andre fagligheder, der er i skolen.

Man står på tær hele dagen lang ude i praksis. For at præstere, prioritere og evaluere. Det er der brug for, at de studerende øver sig mere. Vi skal stille højere krav til fagligheden, vi skal gå dybere i dem og have flere timer. Der skal være mere praktik. De studerende skal mere ud og bruge deres viden og kompetencer, lave fejl og udvikle sig. Og så skal vi have nogle lærere ind på uddannelsen. Ikke fordi vi skal kopiere, hvad der bliver gjort, men for at kunne udvikle det, der ikke fungerer og gøre mere af det, der virker.

Man skal kunne stå fast og arbejde med sig selv, hvis man skal kunne holde til hverdagen som lærer. Så det er der også brug for, at de studerende får lov at arbejde mere med.

Man bliver ikke vurderet på kvaliteten af sit arbejde. Bare på om man laver det. Det er meget demotiverende.

Det er lærerfagligheden, der skal have mere plads. Hvad er den så i dag? Det er mere end et fag, det er også hele formålsparagraffen. Skolen er et lærested for børnene, men den er i den grad også et værested, hvor man lærer sig selv at kende i fællesskaber med andre. En lærer er didaktiker og fagperson, men en lærer er også en pædagogisk leder, en god samtalepartner og formidler. Man skal kunne læse op, være klar i sin kommunikation, og være god til at skabe relationer til børn. Man er sammen med dem i fag ja, men jo også i pauser og alle mulige andre sammenhænge. Så læreren skal kunne udvikle børn og arbejde med børns trivsel.

Læreren skal også kunne være en samarbejdspartner. Man har en magt, og den skal man lære at kunne håndtere på en forsvarlig måde.

Man lærer, så længe man har elever! Det er en lang udviklingsproces.

Vi skal øve og træne meget mere på læreruddannelsen og på campus. Og så skal vi ud og afprøve det i skolen.

Det personlige er blevet skrevet for meget ud af uddannelsen i dag. Det skal meget mere ind.

Det at være lærer, kræver noget mere end mange andre relations professioner gør. Man er rigtig ofte alene med en stor gruppe af børn.

Det er ikke bare at lærer noget kommunikationsteoretisk og forstå det, det er også at arbejde med det selv. Læreruddannelsen er nærmest mere en skuespilleruddannelse i normeringen, end den er en akademisk uddannelse. Engang var der råd til at øve sig i at være på lejrskole ved selv at være på lejrskole.

Det fag-personlige har været skrevet mere frem, det kunne man ønske sig igen. Og flere ressourcer. Når man skal løse et problem, så skal man ikke gå en fuldkommen anden vej for at løse det. Man er også nødt til at se på, hvad vores mange års erfaringer siger os.

Det er ikke sådan, at bare fordi, der er mere frihed, så løser det alt. Der er erfaringer og viden at stå på.

I øjeblikket arbejder man professionelt med læsegruppe samarbejde. Det kræver mod at sige fra overfor sin gruppe eller et medlem af gruppen. Det mod er vigtigt ude i en klasse eller til en forældresamtale, så det er en god øve bane.

Begrænsninger

Vi har brug for, at der er mere tid i skolen, mere forberedelse, mere praktik og færre undervisningstimer.

Der er brug for en debat om, om vi gør det helt som vi skal i uddannelsessystemet. Er vi måske bundet af for mange krav, akkrediteringsprocesser, ETCS-krav osv.

Vi skal møde skolen mere. Ikke en mesterlæreruddannelse, det er bare et spørgsmål om, at vi øve-træner *både* på professionshøjskolen og ude i skolerne.

Vi skal lære de studerende nogle grundlæggende ting, om hvad det vil sige at være lærer. Ikke for mange specifikke ting. Vi skal blive bedre til at skabe progression. Fordi i dag er der meget spild og meget gentagelse.

Praksischo

Det kan man aldrig rigtig komme uden om. Man kan ikke forberede sig på dette hele. Det er én af de vigtigste ting, de studerende skal lære. Du kommer ikke ud og er færdig. Du skal ud og lære at være lærer. Samspillet vice versa er vigtigt.

Er der noget, der kunne tages ud af læreruddannelsen

Hvis vi skal tage svære prioriteter, så er der tre ting.

Bachelorprojektet fylder 20 ETCS, det kunne godt gøres mindre

Specialiseringsmoduler og mere interessebårne fag, skær ned på dem, og så kunne det være noget af det, man kunne blive efteruddannet i, når man ved lidt mere om, hvad man gerne vil udvikle sig indenfor.

Undervisnings-/linjefagene – kunne man have 2 fag i stedet for 3 fag, og så at man i stedet senere hen kunne uddanne sig i et tredje fag, og at man vidste, at det var der penge til det.

Elever, der ikke er topmotiverede. Og samtaler på kvote 1 er ikke en dårlig idé.

Bacheloren var virkelig en mulighed for at fordybe sig, og endelig lave en opgave, der gav mening. Men for andre, var det noget, der bare skal overstås.

Det er allerede svært at få til at gå op med tre fag, og vi mangler lærere. Så det kan vi heller ikke skære på. Egentlig behøver vi ikke skære noget fra, hvis der kommer flere undervisningstimer, og højere krav til de studerende. Hvis man rent faktisk bruger 4 år på det som et fuldtidsstudie, så er vi langt.

Flere fag?

Det specialpædagogiske område: Alle lærerstuderende skal lære noget om, hvordan man skaber et klasserum, hvor alle kan være.

Men det ville være godt, hvis det var muligt at vælge det som et fag i sig selv. For der er jo nogen, der skal vide mere. Men i dag er der 21 fag, og hvis vi skal oprette flere, så koster det noget, fordi det ofte er meget små hold. De studerende følges ikke ad, de vælger alt mulig forskelligt, og det er med til at gøre det svært at skabe sammenhæng og progression.

Dansk som andet sprog: Det er naturligt nok at tænke, at det skal være et fag for sig selv. Men jo flere forskellige fag vi har, jo sværere bliver det for de små steder at overleve.

Så meget skal ligge i grundfagligheden og ikke kun som undervisnings-/linjefag.

#9 Hvordan kommer alle børn til at kunne lide at være i skole?

Panel: Esther Vyff Petersen, Lance Luscombe og Ann Elisabeth Knudsen

Moderator: Svend Thorhauge

Den gode skole

Den gode skolegang skal indeholde: Elevinddragelse, læring og elevdemokrati.

Drømme for skolen: Indeklima, teknologiforståelse, skær i klasseloftet, mere åben skole, mere understøttende undervisning, 45 minutters bevægelse min. Hver dag og meget mere.

Særligt vigtige fokusområder:

1) Virkelighedsnær undervisning: Man skal kunne se meningen med ens hverdag og skabe virkelighedsnær undervisning. Vi har brug for en skole, der afspejler vores virkelighed. Det kræver åben skole. Museumsbesøg, besøg i banken og meget mere.

2) Faglighed for alle: Det kræver, at alle elever føler sig set. Usynliggørelse er noget af det mest nedbrydende for motivation. Alle elever fortjener succesoplevelser og dygtiggørelse. Vi skal blive bedre til at undervisningsdifferentiere, så der ikke findes vindere og tabere, a-hold og b-hold.

De tre huskepunkter: Elevinddragelse, faglighed og mening.

Understøttende undervisning har et godt formål, men det skal bruges bedre.

Man kan ikke lære, hvis man ikke trives, og man trives, når man lærer. Det går begge veje.

Der står i formålet, at vi skal lave en skole, der giver eleverne lyst til at lære mere.

To fokuspunkter: Læringsrum og relationer.

Eleverne har siddet på deres flade siden 1915. Det går ikke. Der kommet mindre ansvar og ture ud i skoven, og meget mere larm og støj fra SoMe, mindre øjenkontakt fra forældre. Men til gengæld også mere reflekterende elever.

Vi bliver nødt til at tænke læringsrum anderledes, end vi gør i dag. Vi skal lave en skole, hvor eleverne kan få ro.

Den måde vi møder eleverne på smitter. Vi skal træne vores relationsmuskel. Det handler om at kunne sætte sig i elevernes sted. Det er også en skole uden skældud.

Hvad er der brug for, for at kunne skabe den skole, man gerne vil have?

Det handler om, hvad det er for en mening, vi taler ind i. Skal eleverne sanse og udvikle sig? Eller skal de bare ind i et rum og have hældt læring ind? Nogle lærere og elever kan have svært ved at slippe kontrollen.

De skæve eksistenser i folkeskolen.

Det giver ikke mening, at vi kun kigger på, hvad børn skal kunne, og hvad de skal blive til. Vi må også tage udgangspunkt i hvor de er. Væk fra præstationstænkning og over til slow-thinking. Det er en anden måde at tænke dannelse på. Hjernen kan udvikle sig hele livet.

I indskolingen og på mellemtrinnet, der sprudler det med fantasifuldhed og divergent tænkning. I udskolingen er det helt gået i stå. Vi får aflært deres lyst til at undre sig, tænke kreativt, nysgerrighed osv.

Relation er noget, der foregår i barnets hoved. Det er en oplevelse af tilstedeværelse fra en person, man oplever betyder noget. To-lærersystem er et super vigtigt værktøj i indskoling og som minimum også i syvende.

Det ville være godt, hvis vi var bedre til at tilrettelægge undervisning efter, hvad en hjerne kan på forskellige klassetrin. Hjernen kan udvikle sig hele livet.

Vi skal holde op med at være så entydigt fokuserede på, hvad børn skal kunne og lære, at vi glemmer at få hele det følelsesmæssige med.

Indskolingsbørn har brug for voksne, der fungerer som pandelapper. Styring, klar kommunikation, voksne der har ansvaret osv.

Der sker en stor fysiologisk modning ifbm. Puberteten, her bliver det meget mere motiverende at

arbejde med medindflydelse, medansvar, at man arbejder med at undre sig sammen med læreren. Det de oplever som gode lærere, er lærere der har så meget autoritet, at de tør lave fejl eller sige ”det ved jeg ikke. Må jeg finde ud af det til i morgen?” Eller endnu bedre ”lad os finde ud af det sammen”.

Væk fra paratviden og over til ’slow learning’. Hvis der kun er ét rigtigt svar, så er man en fiasko, hvis man ikke finder det.

Det er fint, at der er ting, man *skal* lære. Men vi skal ikke lave så små fejlmarginer, at vi slukker for lysten til at spørge og undre sig. Vi skaber en kultur, hvor der kun er ét rigtigt svar. Så hvis man har fået ros én gang, så har man ikke lyst til at gøre andet.

Det er godt hvis vi får mere fokus på arbejdsprocessen ikke kun resultatet.

Vi skal have mere divergent og mindre konvergent tænkning. Flere to-lærertimer og lavere klassekvotient.

Selv konkurrencestaten har det bedre med et mere nuanceret blik på skolen, end vi har i dag.

Hvordan sikrer vi, at de har en dagligdag, hvor de føler, at de gør noget godt? Det er vigtigt som en del af trivsel.

Børn har behov for at vide, at de gør noget godt. At de gør en forskel. Det er altafgørende for at føle sig som en del af et fællesskab, og man er en god ven.

Der er både mening ift. at undervisningen skal afspejle ens virkelighed. Men der er også en mening i, at sidde med et andet menneske og tale om de ting, der adskiller os. Vores forskelligheder og synspunkter.

Der er mange niveauer af mening. Det giver mening, at man føler sig som en del af et fællesskab.

Det giver også mening, hvis man i skolen får lov at påvirke nogle beslutninger, så man kan se, at det man arbejder med er vigtigt og bliver brugt til noget.

Unge forskere, talentforløb osv. er én type meningsfællesskaber. Noget andet er også, når de får en følelse af, at det, de laver og lærer, skal bruges ude i det virkelige liv.

Mere innovation og kreativitet med fokus på fællesskabende projekter.

Vi skal kigge mere til efterskolerne.

Vi skal fokusere mere på fællesskabet og mindre på, at alle skal blive så dygtige, som de kan.

Hvordan får vi alle med?

Linjer kan meget godt, men det også være svært for nogen.

Det er vigtigt at skabe et forum for dem, der rigtig gerne vil noget mere og vil skolen. Det er fedt at møde nogen, der ligner sig selv, så man kan spejle sig fagligt i hinanden. MEN det vores folkeskole kan er også, at man kan møde hinanden på kryds og tværs. Det er den balance, vi skal finde, samtidig med, at der skal være plads til at nogle kan spurte.

Inklusion er en super god idé i indskolingen. Det er en super dårlig idé i udskolingen – i hvert fald med de ressourcer, vi har nu. Fordi de børn, der skal inkluderes, begynder at have bevidsthed om, at de er meget anderledes. I princippet burde autisme ikke høre ind under inklusion. Den diagnose kan ikke rummes under de forudsætninger og rammer, der er i folkeskolen i dag.

Stærke elever og dygtige elever er ikke nødvendigvis det samme. Det er en vigtig skelnen vi skal gøre.

Der er noget, der handler om ressourcer. Men der er også noget, der handler om, hvordan vi har indrettet vores skole. Vi møder for mange børn, på den samme måde. Her kan eksempelvis udeskole mm. hjælpe. Når vi har en årgang så ikke bare tænke, at alle skal have den samme type undervisning.

Hvordan kommer vi videre fra at vide det, vi bør gøre, til at gøre det vi skal?

Vi havde en bånddag, hvor eleverne fik en helt masse ingredienser, men ingen opskrift. Vi har givet mange opskrifter og rammer. Hvordan vi når dertil, at vi får flere frie rammer.

Der er en anden grobund i efterskolen. Karakterer fylder ikke, de har valgt sted, linjefag osv. De mødes af åbne voksne, hvor der er plads til det åbne og frie miljø. Det gælder ikke i folkeskolen.

Nu er vi ikke ambitiøse nok på folkeskolens vegne. Det her handler om, at vi får nogle empatiske og ambitiøse lærere i folkeskolen. Det handler rigtig meget om ledelse det her. Hvad forventer vi af vores personale? Hvad står vi for som skole? Politisk har man sat folkeskolen i et stå sted mellem to stole. Vi skal måle mere på, at børnene blive dygtige indenfor kompetencer, som er andet end karakterer. Det kan man godt gøre mere for politisk.

Det første, vi skal gøre, er at give lærerne *nok* forberedelsestid. Der skal være mere fokus på at være en karakter i stedet for at få en karakter. Mere fokus på at læreren skal slippe kontrollen og frygten for hele tiden at tænke ”lærer jeg mine elever nok”.

Kommunerne skal have en strategi for de fagligt udfordrede elever og for dem, der gerne kan og vil noget mere. Vi glemmer at snakke om vores stressede og pressede lærere. De er jo med til at opretholde den præstationskultur, vi snakker så meget om.

1:1 samtaler (uanset om det er lærer eller pædagog), det er vigtigt.

Præstationsfrie rum – medkundskaber, bålhygge osv. Hvor man kan være med hinanden. Karakterer i valgfagene er en kæmpe fejl!

Hvordan får vi både et samfundsperspektiv og individuelt perspektiv på eleven?

Eleverne må aldrig være et middel, de skal altid være et mål i sig selv.

Opsamling

Den skolereform, vi har, er født i synd. Fordi vi har puttet alt for mange læringsmål ind. Der er ikke noget galt i at præstere, men det er forkert, hvis skolen kun bliver det. For så får man ikke den dialog og det fællesskab, der udvikler børnene. Det er enormt vigtigt, at børnene får det fællesskab, hvor de oplever, at de bidrager med det, de selv synes er vigtigt. Det skal vi give børn mere rum og tillid til.

#10 Hvor frie må rammerne blive, og hvilke hegnsplæ har vi brug for?

Panel: Mette Frederiksen, Niels Jakob Pasgaard og Peter Panula Toft

Moderator: Alexander von Oettingen

Skal vi gøre timetal i de enkelte fag og for dagens længde vejledende? Skal vi gøre Fælles Mål vejledende og alene have bindende mål for indskoling, mellemtrin og udskoling? Hvordan sikrer vi økonomien?

Der bør være tre grundpræmisser i folkeskolen

- 1) En skole er en pædagogisk institution. Det skal rammerne have en respekt for. Skolens opgave er at sigte mod elevernes myndighed. Den pædagogiske opgave er bl.a. at lærere eleverne at tænke selv. Derfor rækker opgaven også videre end, hvad samfundet måtte ønske, at eleverne fik ud af skolen. Respekten omkring den pædagogiske institution er vigtig at have, når man sætter rammer.
- 2) Dem der har forstand på den pædagogiske opgave, skal have indflydelse på rammerne. Man kan ikke styre en skole, når man ikke ved noget om pædagogik
- 3) Rammerne skal være overordnede. Fordi opgaven er kompleks, så den skal kunne omsættes til praksis på mange forskellige måder.

Sådanne rammer kan føre til fire konsekvenser

- 1) Afskaf Fælles Mål. Vi har ikke brug for kompetencemålstænkning. Skolens opgave er så meget mere end det. Kundskabsområder og basale færdigheder vil være et bedre fundament for skolens opgave.
- 2) Det lokale fundament skal være i samarbejde med det pædagogiske. Det er for ikke pædagogisk i dag.
- 3) Den politiske styring *skal* være overordnet. De konkrete rammer for undervisningen (materialer, metoder, digitale redskaber osv. i undervisningslokalet) skal politikerne holde sig helt fra! Styring skal ikke blive for detailorienteret.
- 4) Skoledagens længde er simpelthen skæv. Det er den allermest hæmmende og besnærende ramme i skolen.

Der er ikke meget myndiggørelse i den måde, vi propper børn ind i skolen i dag. Det starter i dagtilbuddene hvor man skal være skoleparat, siden uddannelsesparat, så arbejdsparat, omstillingsparat og dødsparat. Alt bliver et forsøg på at følge med til det næste level i livet. Børnene skal blive humane ressourcer, der skal kunne udnyttes i statens og kommunernes tjeneste. Skolen bliver en efterspørgselsstyret virksomhed. Der skal levere en vare til samfundet.

Det er en kompetencelogik, som vi ikke kan bruge i skolen. Vi skal tænke det som en dannelsesinstitution. Der skal være fri tilblivelse – og derfor kan man ikke dannes ud fra udefra kommende mål. Folk udefra kan ikke sige, hvad der skal ske og opnås i skolen.

Hvad vil det så sige at holde skole?

Det er en pause fra alle de forventninger, der er rundt om skolen. I skolen er der ikke udefra kommende krav.

Fri tid + ludos (leg/spil). I skolen er man fri til at lege og spille med alle de ting, der er i samfundet. Skolen er et sted, hvor man kan ny og gentænke de ting, vi har i vores samfund.

Man er lige med de andre, når man går ind i skolen. Også selvom man ikke er det, når man kommer ud af skolen igen. Alle har lige muligheder for at deltage i skolens dannelsesproces.

Tænk formålet, som det vi er fælles om, og der vi starter. Så kan det gå mange veje derfra.

Målene er i og for sig meningsløse. Dannelsesprocessen er uendelig. Når vi har nået ét mål, så finder vi et nyt.

Hvad er det vi vil med skolen? Det er det, der er brug for at tale om nu.

Har vi fået et for smalt dannelsesbegreb?

Vi skal afskaffe Fælles Mål og lave en ny ramme, der skal handle om, hvordan vi virkeliggør intentionerne i formåls paragraffen.

Rammerne for skolen skal ske i respekt for praktikerne og pædagogikken, men hvordan finder vi balancen?

45 min. Bevægelse er et eksempel på overstyring fra statslig side.

Men vi skal også have balance ift. det kommunale selvstyre.

Kommunerne skal kigge ind ad og se om de overstyrer. Og det vil der være eksempler på, at de gør.

Er det et brud med den danske tradition?

Forældrene har en vigtig rolle. Men under vejledning af de pædagogiske personale.

Dem der ved noget om, hvordan vi underviser vores børn, det er dem, der har taget en uddannelse i det og har de pædagogiske kompetencer.

Rammerne, strukturerne, processerne – skal de ikke folkeligt forankres? Altså gennem ansvar hos kommunen, hvor der sidder demokratisk valgte politikere?

Hvordan vil lærerne bidrage indsigt til de kommunalt valgte? Hvordan får de at vide, at der er problemer med læsning fx? Hvis kommunerne skal holde sig væk?

Skolelederne må ikke ende med at blive alene hjemme.

Skolerne skal ikke bare have metodefrihed men målfrihed!

Rammerne og økonomien kan fint ligge i kommunerne. Det der er tydeligt er, at vi sidder og diskutere frihed som et spørgsmål om metoder. Altså hvad er det for en vare, som kommunerne gerne vil have? Og hvad må/kan skolerne så gøre, før vi når det? Det bliver output orienteret. Det skal vi ikke. Vi skal have mennesker ud af det. Jeg vil ikke sætte mål for skolen. Det synes jeg, skolen selv skal finde ud af. Der skal være målfrihed. Lærerne, pædagogerne osv. Skal kunne sætte målene for de elever, de underviser.

Det er et problem, at det overhovedet er muligt, at kommunerne kan fastholde koncepter, som er droppet nationalt. Fx målstyret undervisning.

Kommunen skal være med til at analysere skolen og skolernes udfordringer i kommunen. Men de skal ikke finde svarene selv – det skal man gøre i fællesskab med skolerne. Det dur heller ikke, at man giver svarene på Christiansborg.

Hvis man sætter folkeskolen fuldkommen fri uden rammer, så bliver det svært at fastholde den demokratiske forankring.

At vi styrer undervisningen efter eksterne mål er jo dræbende for dannelsen. Der er ingen frihed pædagogisk og didaktisk.

Skal vi afskaffe fællesmål og andre bindinger?

Der er elementer i Fælles Mål, som er gode. Fx fagenes formål.

man har brug for fagens formål, skolens formål og nogle centrale udviklings- og færdighedsområder. Vi behøver ikke at vide, hvad de skal kunne efter 3., 4. osv. Hvis jeg ved, hvad de skal kunne efter 9. klasse, så er det fint. Vi er uddannede til at kunne følge deres progression. Bindinger på timetal kunne med fordel afskaffes og laves om til en årsnorm samlet set inden for forskellige fagblokke. Så det giver noget mere frihed i de enkelte fag.

Det giver mening at lave – ikke Fælles Mål – men en mild indholdsstyring, forstået som, hvad det er for nogle tematikker, vi gerne vil have, at vores elever kommer igennem.

Det er i princippet lige meget om man knækker læsekoden i 2., 5. eller 8. klasse. Det er én del af en dannelsesproces.

Kommunerne skal andet end at sætte mål for skolen. Kommunen skulle hellere have en overordnet rolle, en dialogrolle. De pædagogiske konsulenter skal ud i praksis. Man kender dem ikke. Der bliver kæmpe forskel på at arbejde i en kommune, hvor man følger anbefalinger om øget frihed, og hvor man ikke gør.

Det der skal være i fokus er børnene – ikke lærernes vilkår. Så hvad er det pædagogiske argument for fx at lave en kortere skoledag? Det er i dialogen lokalt, man skal kunne tage denne her snak.

Uenig i, at det ikke handler om lærernes vilkår. Det gør det netop! Det er deres vilkår og muligheder for at kunne lave en god pædagogisk praksis. Skolen skal lære eleverne noget konkret. Det vi skal afsætte af tid, er så der tid nok til, at lærerne kan være der for den enkelte elev. Der kræver også, at man kan samarbejde pædagogisk med sine kollegaer, læsevejledere osv.

Kommunerne skal ikke sætte tid på. Det er ude på skolerne, at de skal de. Det må være op til lærerne at vurdere, hvor meget tid, der skal bruges på læsning eller lignende.

Der vil – ligemeget, hvordan vi indretter skolen. Være nogen børn, der ikke knækker den der læsekode. Man kan diskutere de 20 procent, om de nu også er reelle. Dannelsesopgaven er større end de konkrete færdigheder, som er målbare.

Basale færdigheder og kundskabsområder – hvis vi fokuserer på det. Så er vi nået rigtig langt. Formålsteksterne skal være bærende i undervisningen. Vi skal kigge på praksis sammen. Ikke kun på læseprøve resultater. Vi har ikke brug for andet en Fælles Mål og basale færdigheder og kundskabsområder.

Fælles Mål er for outputstyret, ikke nok dannelse, hvor er røre-gøre? Det kræver nyt set up – ikke nye mål, de skal formuleres på en anden måde – men det skal være en inddragende og lang proces.

Indspark fra panelet:

- Detailkravene fra Christiansborg er langt flere i folkeskolen end i gymnasierne. Det bliver ikke fluffy, når det er dygtige folk, der er i skolen. Kompetente lærere og elever er de ubetinget bedste til at vide, hvad der godt for eleven.
- Man kan ikke først få læsefærdigheder i 8. klasse, det giver ingen mening.
- Selvfølgelig skal de lære at læse og skrive, men det skal først være, når de kan det med deres hjerne.
- Hvad gør vi med de 20 pct., der ikke kommer videre fra folkeskolen? Og mister skolen undervejs?

Opsamling

Børnene skal være glade for at gå i skole, både når de kommer, og når de går hjem. Det kræver, at man har en lærer, der elsker sit fag. Det er ekstremt vigtigt, at alle børn lærer at læse. Vi må jo gøre op med os selv, hvad det er børnene skal.

Vi skal have frihed til, at den enkelte lærer har frihed til at undervise på den måde, som man mener er bedst for børnene. Læreren skal kunne danne relation, så hvert enkelt barn føler sig set.

Det er vigtigt at kommunerne som ”skolejere” også prioritere det lille hele menneske, der skal komme ud i den anden ende.

#11 Hvis der ikke nødvendigvis er brug for nye regler, hvordan sætter vi så retning sammen?

Panel: Brian Degn Mårtensson, Maja Gundermann Østergaard, og Lise Ammitzbøll la Cour

Moderator: Lotte Rod

Corona har været et forstørrelsesglas på det spændingsfelt, som skolen er i.

Frihedsforsøget har både følt som en appelsin i turbanen men også som frit fald. Vi har brug for en retning at spille op af.

Man har sat nogle hegnspele, som man har vurderet, at vi ikke kan fravige, men ellers har man sat alt frit. Det havde bare været godt, hvis man havde vendt processen på hovedet, og spurgt: Hvad har vi behov for at fjerne? Og ikke bare, hvad er vi nødt til at lade blive.

Man er nødt til at have øje for, hvor det er, man giver friheden, når man skal have denne her drøftelse. Friheden kommer ikke altid helt ud til de fagprofessionelle. Vi har brug for rammer og lovgivning, der giver sammenhængskraft. Vi har brug for reel inddragelse – ikke bare pseudoprocesser. De fagprofessionelle skal lukkes helt ind i beslutnings- og prioriteringsrum. Vi har brug for fair processer, der sikrer, at alle stemmer bliver hørt og mere dialog.

Vi står i en tillidskrise på mange niveauer omkring folkeskolen. Men den kulturforandring, som det kræver er vi ikke i mål med.

Der skal investeres ressourcer til den tid, der ligger omkring undervisningen – fx den pædagogiske udvikling.

Vi har brug for massiv efteruddannelse. Vi har brug for at blive inspireret og inspirere hinanden.

Både i form af efteruddannelse men også ved at kunne deltage i hinandens undervisning.

Politikerne skal gå forrest og invitere til dialog. Og være bevidste om, at når de træffer politiske beslutninger, så går der et maskineri i gang.

Pas nu på, at I ikke fortaber jer i reglerne. Lad os tale om, hvordan I vil lave skole i Holbæk og Esbjerg! Det er det, der er interessant.

Visionsledelsen – forpligtelsen til den enkelte skole på at blive klar omkring, hvad man vil med sin opgave.

Strukturen og didaktikken/pædagogikken. Hvad, mener vi, er vigtigt for børn i dag?

Skoleudvikling kræver kompetenceudvikling. Projektorienteret læring kan meget af det.

Hvad vil man med enheden (klassen)? Hvordan vil man arbejde med indholdet? Og læringen?

Det en projektorienterede undervisning kan er at skabe en motiveret læring, som knytter an til verden udenfor skolen, og skabe en varieret undervisning, som også kommer ud af skolen.

Det med hvordan man bedriver læring på skolerne diskuterer vi for lidt? Fordi det er nemmere med timer, fag, klasselofter osv. Og så ville det da være dejligt, hvis man havde et system, der også understøttede den samtale.

Stor ros for, at Radikale har stillet spørgsmålstejn ved, om reformen var klog.

Der er ikke nogen jordisk definerbar opgave, som mennesket skal i livet. Der er i videnskabelig forstand ikke evidens for, at der er noget der virker i skolen. Men der er et politisk spørgsmål, at stille sig selv ift., hvad vi mener, at der *bør* virke i skolen.

Desværre er det også sådan, at grundskolen er den samfundsinstitution, der har størst betydning på alt andet. Det kalder på en langt større samfundsrespekt for læreren som figur. Men også et større ansvar fra lærerne – skolen er ikke til for deres skyld men for børnenes.

Alt makroevidens tyder på, at den danske skoletradition, som vi forlod i 2013, var ekstremt effektiv.

Og her har vi virkelig skudt os selv i foden. Grundtvigforskning bliver mere og mere udbredt internationalt, friskoler og højskoler bliver kopieret. Vi er i gang med at kopiere mindre velfungerende lande, som er i gang med at kopiere den historie, som vi har forladt.

Hvad er det egentlig man som skoleleder bliver anerkendt for og målt på?

Det er kvalitetsrapporterne, der er det dialogredskab, som man har med forvaltningen.

Det er alt sammen tal, som kan være nok så relevante, hvis man lykkes med dem. Men hvor mange forvaltningschefer har egentlig tid (og lyst) til at interessere sig for skoleudvikling? Det er der, vi kan gå ind og skrue på noget. Det er jo det, der er interessant. Det er der kimen til skolearbejde og – kvalitet ligger.

Det er en lidt bagstræberisk tanke, at vi skal helt tilbage til 1800'erne og Grundtvig. Vi skal bare have meget mindre forvaltning og meget mere læringsledelse ind i skolen.

Det har der være tendenser til. Vi kan sagtens kontrollere skolen stadigvæk og holde øje med, hvad den enkelte skal. Tallene har betydning for skolens udvikling, fordi man kan holde øje med det.

Men det er drøftelsen af skoleudvikling pba de data, vi har, som er interessant.

Skal politikere ikke presse på for at skubbe til udviklingen?

Formålsparagraffen er smuk, men den har været i modstrid med resten af lovgivningen siden 2013.

Vi fejluddanner lærere og skoleledere pt.

Kommer virkelyst alene ved at give frihed fra fællesmål, skoledagens længde osv.? Eller er man også nødt til at presse på politisk?

Politikere skal være utrolig indirekte. Påvirk dem der arbejder i skolen indirekte, og hvordan de er uddannede. Man må have meget tillid og ikke lave flere og flere strategier og styringslag. Fordi man glemmer den ånd, der er i lærere.

Det skal være meget nemmere at fyre lærere. For at skabe den respekt, der skal være omkring at være lærer. Læreren er ikke en arbejder.

Læreruddannede vælger jobbet, fordi de gerne vil gøre en forskel for børn og unge. Og når de forlader jobbet, er det fordi de føler, at de ikke kan leve op til egne ambitioner med de rammer, der er.

Økonomien er bundet op på, hvor mange timer en lærer skal undervise, og derfor kommer der en naturlig begrænsning på hvor mange penge, der kan bruges på det, der ikke er undervisning.

Man kan ikke tænke store tanker om pædagogisk udvikling kl. 17 ovenpå 29 undervisningstimer. Så der er en ressource problematik.

Vi skal i langt højere grad understøtte, at skolen er en lærende organisation. Det skal man politisk interessere sig meget mere for. Det indhold skal på dagsordenen.

Vi skal væk fra timetæller halløj. Det er arbejdstagerkultur – det er ikke lærergerningen! Jeg forventer, at læreren har et lærerliv. Ikke bare et arbejde. Vi har ikke brug for andet i en lov end formål og nogle overordnede linjer om, hvor længe man skal gå i skole osv. resten er en civilopgave.

Skolerne burde være statslige. Med en undervisningsminister og

én sekretær i ministeriet, som ikke blander sig men holder øje med, at tingene foregår lovligt.

Jeg vil have mere magt til skolelederne, som de skal bruge til at blande sig mindre. Stærk men passiv stat og skoleleder. Jeg har ikke eksempler på kommuner, hvor lokalpolitikere virkelig har løftet skolen.

Indspark fra panelet:

- Det er frustrerende at det er kommunalpolitikere, der straffes for, at man fra Christiansborgs side har overstyret folkeskolen i årevis. Det, vi skal fokusere på, er at sætte nogle retningslinjer, men væk fra det færdighedsrettede. Det er ikke stærke ledelser men

lokalt demokrati, der er det vigtige. Lokalpolitikere skal jo kunne sige, at alle børn skal på lejrskole

Kan vi forpligte mere på formålet? Hvordan gør vi det mere levende? Skal vi lave eksempler og gøre dem vejledende? Eller hvad skal man gøre?

UU har været så udskældt, selvom den faktisk har meget frihed indbygget i sig.

Der kom så mange nye tiltag på én gang og meget med rigtig kort frist. Så man kunne ikke få skabt løsninger meningsfuldt. Der skulle være tid til at den enkelte skole fandt ud af, hvordan den understøttende undervisning gav mening på netop dén skole.

Det største problem med reformen var ikke arbejdstidsaftalen, det var, at den var underfinansieret.

Der er ikke tid! Jeres opgave politisk er at sørge for, at vi har rammerne til at kunne lykkes med formålsparagraffen og så have tillid til at de mennesker og lærere, der er derude kan lykkes med det.

Hvad gør vi med de børn, der ikke kan læse?

Det er en opgave den enkelte skole skal løse tæt på børnene.

Aldersblandet undervisning kan løse meget. Frihed til at lave nogle indsatser, der ikke bryder med det almene. Måske var den enkelte skole faktisk i stand til at administrere og vurdere det.

Det er ikke nok bare at fjerne alle regler. Det største problem er ikke selve lovgivningen. Det handler om, at politikerne skal beslutte sig for, hvad det er de gerne vil med skolen. Barnet skal lære at læse, for at give det valget om, hvad det gerne vil. Det sætter barnet fri til at vælge, hvad det vil.

Hvorfor er det vi holder skole? Jo fordi, der tvinger vi folk til at blive frie mennesker.

#12 Hvor meget skal elever måles, og måler vi på det rigtige?

Panel: Pernille Rosenkrantz-Theil, Rasmus Edelberg og Noemi Katznelson

Moderator: Mikkel Haarder

NPM tyranniet skal være slut.

Vi står overfor en ret stor opgave med at afskaffe regler.

Frihed skal deles op i to grupper

1) struktur: distrikter, økonomi, fagene, størrelse, eksaminer, fælles standard og så 2) indhold og organisering af dagen. Det er her, det er gået helt galt. Politikere og forvaltninger blander sig alt for meget.

Test er også hegnsplæl. Det er et problem, at vores nationale test ikke fungerer, men vi skal stadig have test. Så de skal erstattes af noget nyt.

Test har tre formål, ingen test kan rumme alle tre: a) Pædagogisk, b) politik, forskning, kontrol.

Ikke alle skoler leverer og det skal vi kunne følge med i, c) børns eget indblik i, hvor de placerer sig fagligt. Det er en vigtig ramme for, at de kan forstå sig selv ift. resten af verden. Det skal kombineres med en formativ feedback. Det er også vigtigt for at forældre reelt kan forstå, hvordan det går med deres barn.

Hvad er kommunernes rolle?

Der skal være begge lag, fordi kommunerne er skoleejere. Derfor er det helt legitimt og relevant, at de i kommunen også kan følge med i, hvordan det går. Og de har brug for et aggregeret niveau, fordi ellers bliver enhederne for små.

Vi skylder vores skole at sige, at vi har en enorm fantastisk grundskole, som producerer nogle vanvittigt kompetente unge for langt de flestes tilfælde.

Målinger er en bunden opgave af mange forskellige grunde bl.a. samfundsmæssige grunde.

- 1) Vi har nogle børn og unge, som er ekstremt performativt orienteret. Test og performativet fylder både i og uden for skolen
- 2) Skoleglæden blandt de unge er dalende. Jo ældre de bliver, jo mindre kan de lide at gå i skole.
- 3) Skolen bliver i stigende grad instrumentaliseret. Eleverne kommer til at agere strategisk inde i skolen. Så rummet ikke bliver nysgerrigt og afprøvende men strategisk.
- 4) Flere unge oplever, at de falder udenfor normalen i skolen. De føler sig anderledes og skæve på en forkert måde. Vores aldersnormer er blevet for smalle for hvad vi skal kunne hvornår. Vi har brug for bredere fagligheder og måder at være barn og ung på. Her skal test også spille ind – men ved at åbne ikke standardisere.
- 5) Der er unge, vi taber. Der er lange perioder, de ikke har været i skole. De hader test. Mange børn kan godt lide test, men de kan lide det, når de ligger godt. Test kan ikke stå alene, de skal knyttes op på noget andet.

Bliver det for kedeligt i udskolingen, fordi det kommer til at handle om prøver og resultater?

Hvis man spørger eleverne, så vil de alle sammen gerne vurderes og bedømmes. Men de vil bare gerne have, at de er gode.

Vi har brug for test til pædagogiske værktøjer og til at finde ud af, hvor skolen er. Men vi skal dosere det noget mere, for det har påvirket vores samlede læringskultur. Den har forskubbet sig. Eleverne er for fokuserede på, hvor de er henne. Vi får for meget mistrivsel ud af, at de føler sig forkert.

Når vi tester skal det give mening, virke og understøtte den pædagogiske opgave i skolen. Det koster på kulturen, når test fylder for meget. Ikke bare antallet af test men også måden vi bruger dem på. Vi skal tilbage til at snakke om, hvad meningen egentlig er med skolen. Vi måler for meget forkert og for lidt rigtigt. Vores redskaber er ikke i trit med den skole vi har. Vi er nødt til at have eleven i centrum og skolens kerneopgave i centrum, og så falder resten på plads uden om det. Det er nødt til at kunne fungere pædagogisk. Vi er nødt til at se det hele barn, og derfor skal de voksne, der er tæt på, samarbejde om at skabe et godt og trygt miljø. De fleste kunne godt tænke sig 1-2 samtaler om året og så nogle skriftlige bemærkninger. Vi skal have konstruktiv feedback kultur ikke teach to the test. Testen skal evaluere skolen som praksis – ikke eleven som person. Vi tester af mange årsager: Systematisk videndeling, træne eleverne i at levere under pres (det er ikke det samme som mistrivsel), tester i indskolingen med god grund for at kunne sætte ind med tidlige indsatser. Vi skal have test i begrænset omgang, der kan passe naturligt ind og giver mening i skolen. Og med fokus på at det skal handle om en bedre udvikling af folkeskolen.

Når test griber om sig bliver det halen, der logrer med hunden. Det bliver en pervertering af skolen. I stedet for at målingen anses for det den er: Et uperfekt billede. Og det er okay! Det er virkeligheden, der er vigtigt.

Testene skal give mening, og de skal virke.

Nationale test og karakterer skal understøtte elevernes læring. Det skal sættes ind i mundtlig feedback og hjælp. Det skal sættes ind i en kontekst, hvor det bliver tydeligt, at det handler om at skabe mening og forståelse mellem relevante parter i og om skolen.

Vi er nødt til at sikre, at skolebestyrelsen har adgang til en eller anden viden om, hvordan det går med det faglige niveau i skolen. Samtidig bør de så forpligtes på at anvende den viden og de resultater i deres arbejde. Det er hvad vi bruger resultaterne til, der betyder noget.

Hvor lidt kan vi nøjes med at måle?

Polemisk kan vi nøjes med at måle på, om forældrene lader deres børn gå i folkeskolen eller ej. Det gør de, hvis tingene er i orden. Det er ikke alt, man kan måle, der har værdi, og ikke alt, der har værdi, som kan måles. Måske skal vi tilbage til en tillidsdagsorden, hvor skolerne er et lokalt forankret fællesskab, hvor man stoler på, at man sender børnene hen til nogle kompetente lærere og pædagoger og så måler vi dem på to-tre enkelte ting. Vi skal forstyrre klasserne mindst muligt. Det er der, det sker.

Det er sarte planter, der starter, og det skulle gerne blive store og stærke træer, når de er færdige.

Uenig: Elevernes egen fornemmelse af sig selv i verden og forældrenes fornemmelse med, hvordan det går i skolen er meget vigtigt. Der skal være en standardiseret tilbagemelding.

Men vi kan måle på rigtig lidt. Få nationale test (ikke de nuværende men nogle nye) over årene og så afgangseksamen. Vi har lavet en forvaltningstradition i Danmark, hvor vi tror, at det er det samme forvaltningsprincip, der gælder uanset hvilken skole. Så dem, der klarer det meget bedre selv, dem forsøger vi at styre løs. Men på de skoler, hvor det ikke fungerer, burde vi i stedet gå meget mere til makronerne, end man gør i dag.

Det, der er helt centralt, er at vi bliver bedre til at se på, hvor problemet er i ansvarskæden. Hvis problemet er i 4b, så er det jo ikke politikerne, vi skal have ind over. Vi skal have indbygget et bedre feedback system i skolerne. Vi har allerede rigtig gode standardiserede test, der kan bruges meningsfuldt af lærere, forældre, ledelse og bestyrelse – så det er blot et spørgsmål om, at vi bliver

bedre til at summere dem op, så de kan bruges som sammenligningsgrundlag.

Men vi skal ikke hele tiden ind og forstyrre og stresse vores børn med test hele tiden på, hvor de er på de 4000 Fælles- og læringsmål.

Det, der går galt, er, at vi bruger de samme test til to forskellige formål. Vi bruger dem både til det pædagogiske og til styring. Karakterskalaens trin er for store til at vi kan se progression.

Vi måler grisen uden, at den bliver federe! Der skal hele tiden være et blik for, at målingen skal til for at kunne hjælpe eleven videre, den skal have en pædagogisk gevinst – hvis den ikke gør eller har det, så skrot den!

Skoler og klasser øver sig på den nationale test, inden de skal op til den. Det er helt afmarcheret.

Der er andre styringsredskaber, vi kan bruge, og hvor vi kan teste mindre. Vi kan bruge andre indikatorer: afgangseksamen, fravær og en masse andre indikatorer på den enkelte skole.

Vi har brug for at opfange de elever, vi er ved at tabe tidlige. Og det kræver noget styring! Men der er meget data, vi kan hente uden at skulle ind og måle – lad os være kreative på, hvad for noget andet data, vi kan bruge til styring. Sådan så vi skærer massivt ned her og så i stedet forpligter skolerne på de pædagogiske test.

Hvad skal der måles på, og hvad skal det bruges til? Har vi brug for at få noget mere systematik, hvis vi ruller det nationale tilbage?

Skolerne i dag prøver i høj grad at skabe anledninger til at tale om det, der ikke kan måles. At de har det godt, lysten til at fortælle om skolen derhjemme osv.

Det fremmedgør læreren fra sin undervisning, eleverne fra hinanden og lærerne fra skolen, når testene ikke går ind og kan bruges ind i skolen.

Forvaltningsmæssigt kan vi godt gennem anden data finde de 10 procent af skolerne, der ikke klarer sig godt, såsom fravær. Men så underkender man det tredje formål: Forældre har ret til at vide, hvordan det går med deres børn! Det er legitimt. Og det siger fravær ikke noget om.

Vi arbejdsdeler. Så vi har faktisk ikke brug for en ensretning af, hvad folk kan. Vi har brug for, at vi som samfund læner os mere tilbage og er trygge ved at folk kan alt muligt forskelligt – for det har vi brug for! Alle skal ikke have 12, det har vi slet ikke brug for. Hemmeligheden bag uddannelse er, at vi skal være et stærkt fællesskab – hvis flere børn ved det, så ville flere være okay med, at de ikke var gode til alting hele tiden.

Der er en bunden opgave i, at få test til at fylde mindre for eleverne. Vi er nødt til at gøre noget ved den kultur. Den nye udsathed (= den stigende mistro) giver anledning til spørgsmål om, hvorfor det er, at de hele tiden tror, at de skal have 12? Hvor kommer de forventninger fra? Det er meget mere end neoliberalisme! Det er også høje forventninger til, at man skal være et godt menneske, et godt barn osv. Der ligger en eksklusionstrussel. De oplever, at hvis ikke, de lever op til det her, så bliver de ekskluderet. Der er en politisk opgave i, at gå ud og få fortalt, hvordan man kan blive til noget af mange forskellige veje. Der skal være en mere rummelig folkeskole med en bredere faglighed. Også med ting, man ikke tester og ikke skal have karakterer for!

Der er noget forkert i, at man kan få mindre end nul, og at det er så ”nemt” at få 12-tallet. Det er ikke meningen. Alle mennesker skal lære at leve med, at de ikke er perfekte.

Lag på lag styring fra staten og kommunerne ender med at betyde, at man har meget lidt, man kan beslutte ude i skolerne. 6 pct. af timerne i skolen i dag er praktiske. Det er alt for lidt! Det skal være en stor del af børnenes hver dag, at rende rundt med en lup, hvor man gør noget praktisk – men

ligeså meget reelle fag, der det praktiske som sit indhold: Metalsløjt, pædagogik og omsorg osv. Det er afgørende for, at flere unge også vi vælge en praktisk uddannelse bagefter.

Indspark fra panelet

- Vi måler på noget forkert. Der er alt for mange elever, der føler sig utilstrækkelige, når de ikke får 12-tallet. Det er udenadslæren, der giver den høje karakter lige nu.
- Politikere vil ikke gøre noget ved, at vi har fattige børn. Så gør de i stedet noget ved folkeskolen. Hvis vi virkelig vil gøre noget ved den sociale arv, så skal vi gøre noget ved, at der er fattige børn!
- Vi skal have friheden tilbage til skolebestyrelser, hvor man kan diskutere om man ikke godt, kunne få noget mere idræt/billedkunst/idræt osv.
- Vi skal have fat i den gode gamle 70'er folkeskole, hvor man tog fat i børnenes nysgerrighed. Vi har kvantificeret ALT for meget.

Eleverne spørger: Hvor ender det henne, når vi tager du ud i praksis? Hvordan skal vi gøre det? Hvad skal være anderledes?

Eleverne har brug for den rummelighed og mangfoldighed, der vil følge med en skole med en meget bredere palette.

Man skal skelne mellem to ting: vægtningen mellem det kollektive og det individuelle. Det er en balance. Hvor meget kan vi lægge over i klassen og i klasseledelsen? Corona har vist os, at det at have noget mere tid med eleverne tæt har kunnet noget læreren. Læreren skal have tid til at muliggøre det rum. Også ved at få nogle andre fagligheder med ind i klasselokalet.

En af pointerne i Den Blå Betænkning var, at vi skulle have mere varierede bedømmelsesmetoder... Det står vist stadig i dag.

#13 Hvor går grænsen for folkeskolen? Hvem hjælper vi bedst i skolen og hvem gør vi ikke, og hvad kræver det af skolen?

Panel: Claus Hjortdal, Rasmus Alenkær og Ann Rytter Westerberg

Moderator: Martin Krasnik

Intro: Inklusion er måske folkeskolens største udfordring

Hvis vi vil lede efter grænsen, skal vi starte med at ryde op i de bånd, der er i systemet.

Skolestart: Det forventes, at børn er skoleparate på det tidspunkt, hvor skolen mener, de skal være klar til det. Det er et problem ift. børns forskellige neurologiske udvikling. Især ift. køn, men også fordi, at der kan være op til et helt kalenderår imellem børnene.

Der er en grænse for, hvem der trives i det almene skolesystem.

Hvis den almene skole er velfungerende, altså har et roligt læringsmiljø og en undervisning, der er varieret og differentierende.

Systemet skal have fokus på børnenes skoleparathed – ikke skolens børneparathed. Vi får meget ud af at lave kortere skoledage og lavere klassekvotienter.

Vi er for rigide i vores måde at indrette skolen på, der er brug for nye dynamiske organiseringsformer, så vi kan nå de børn, der falder i mellem almen og specialområdet.

Inklusion er i sit udgangspunkt et meget positivt ord, som har fået en negativ klang.

Det er en forkert præmis at tale om, hvor grænsen er. I inklusionseftersynet talte man om, om man overhovedet kunne være bekendt at trække en streg, fordi det er jo børn, vi taler om. Hvem sætter den grænse?

Med reformen lavede man det udgangspunkt, at alle børn skal blive så dygtige som muligt. Så de går som udgangspunkt i almenskolen, og så må vi se, hvad vi gør, hvis opgaven ikke kan løftes der. Med reformen puttede vi alle børn ind i samme rammer og regler.

Man er kun en succes i folkeskolen, hvis man har bestået alle fag i folkeskolen. Det er et stort problem.

Samtidig lavede man en målsætning om en inklusionsgrad på 96 pct.

Vold og aggressiv adfærd er flyttet ned fra udskolingen til indskolingen, og vi har fået en stigning i diagnoser.

Vi skal have plads og råd og rum til co-teaching og holddeling.

Mellemformer er på vej ind nu, men alt for ofte er de ikke kvalificerede. Det er mellem det almene og specialiserede, at vi kan gøre meget.

Der er et stort uudnyttet potentiale i et større samarbejde mellem dagtilbud og skole.

Styrket PPR, vi kommer længst, når vi har hele familieperspektivet med.

Vi trænger til at lære af specialområdets evne til at se det enkelte barn. Vi skal evne at stille forskellige krav til børn. I dag bliver de målt på samme målestok.

Er der tilstrækkeligt mange erfaringer derude, som man kan udbrede?

Skal vi skræddersy eksamen?

Problemet er at politikerne i Folketinget beder om opgørelser hvert år over, hvordan det ser ud. Og hvis man bonner ud på de statistikker, så er man i problemer. Det er sådan, at vi virkelig skal undskylde, hvis vi har nogle børn, der ikke kan bestå.

Fællesskabet er utrolig vigtigt ift. at skabe inkluderende miljøer. Det er utroligt svært at få inddraget eleverne i fællesskabet. En af årsagerne er, at der er stor forskel på den måde vi lægger fokusset.

Vi tænker, at fællesskabet er et begreb vi alle sammen ved, hvad dækker over. Men det er mere og mere sådan, at det er svært at trænge at få en fælles forståelse af, hvad det er fællesskabet er og kan

– særligt ift. forældrene.

Vi ser det også som et kæmpe problem ift. skoleværing. At børn føler sig overladt til sig selv og usikre på, hvor de hører til i fællesskabet.

Vi skal genoverveje den måde, vi har forældresamarbejde på.

Hvis vi skal inkludere er det vigtigt, at vi har en gruppe, der er stærk nok til, at de kan rumme dem, der har nogle særlige behov.

Hvis alle skal have dækket egne behov først, så får vi et problem ift. at få dannet et fællesskab.

Når vi har så meget fokus på individet, så er der en stor risiko for at fejle, og så ser vi at eleverne bliver usikre. Der er behov for at arbejde med elevernes mindset og lærernes mindset.

Man har ansat ledere på forskellige skoler, der er dedikerede til inklusionsopgaven og det kan de allerede se har en effekt. Så det skal man gøre mere fremover, og se på lærernes muligheder for at uddanne sig indenfor området.

Grænsen – skal den sættes? Hvor skal den sættes?

Inklusion kan ses som en anledning til at lave en god skole. Hvis vi sætter grænsen før, så begrænser vi måske samtidig vores muligheder for at eksperimentere med, hvad der kan blive en god skole. Det handler ikke kun om uddannelse og midler. Hvis man har manglende forståelse for sociale dynamikker, så er det svært at være i et rum, hvor mange af disse er på spil – så det handler om, at anerkende de forskellige behov.

Vi kan lure meget allerede i daginstitutionerne, vi skal have et langt tættere samarbejde her, og arbejde med glidende overgange.

Midler – handler det bare om penge?

Nogle gange er det *så* oplagt, at det aldrig kommer til at gå med det her barn. Så skal det også være okay, at vi som fagfolk tager en beslutning tidligt om, at det ikke vil fungere i skolen for dette barn.

Når det er oplagt, skal det respekteres, at det er oplagt. Så skal vi ikke til at lave alle mulige processer, indtil man til sidst giver op. Det er ofte det her, der sker. Det handler om penge. Man forsøger at lave lappeløsninger og gøre det bedste man kan. Men eleven får ikke et kvalificeret tilbud, og det er et stort problem. Man er nødt til at have forældrene med.

Der kan gå tre år i nogle sammenhænge. Og det handler grundlæggende om penge.

I inklusionsdagsordnen ligger der et spørgsmål om besparelser.

Lad os starte med at gøre det godt fra starten af. I de tidligere år burde der være bedre forhold mellem antal børn og voksne. Det sker ikke med et trylleslag fra børnehave til skole, at de så ikke har brug for gode normeringer.

Lige nu har vi en stigning af børn, der bliver sendt over i specialtilbud i de større klasser. Det er det værste, der kan ske, for det er, når læreren har givet op. Når de ikke magter opgaven mere. Det kan lykkes, men det kræver rigtig mange ressourcer, mennesker og meget samarbejde. Det er i høj grad også en ledelsesopgave, der skal løftes.

Den disciplinære udfordring/det disciplinære klima

Vi har for meget larm i skolen. Læringsmiljøet i alt almindelighed er udfordret.

Vi har en almen udfordring i skolen med børn, der er vant til, at det er dem, der er udgangspunktet nu og her. De er ikke vant til at orientere sig ift. fællesskabet. Når vi får styr på det almene, så bliver der overskud til dem med specialbehov. Det er ikke kun sådan, at børn med diagnoser kommer og larmer.

Input fra deltagere

Det er vigtigt at huske, at folkeskolen *både* er almenskolen og specialskolen. Vi skal blive bedre til at tage udgangspunkt i barnets – og ikke skolens – behov, når de bliver sendt væk fra almenområdet.

Der er flere og flere kommuner, der køber sig ind i de tilbud, man har opgraderet. Men der er et enormt pres på børnene, de skal hele tiden kunne og nå mere. Hvornår begynder vi at se dem som børn? Stille nogle krav til børn, som de kan håndtere? Den skole, vi er i gang med at lave nu, den er ikke for børn.

Der skal være kortere dage, nok og de samme voksne, og et skide godt fritidstilbud.

Mine to børn har overlevet folkeskolen. Det handler om at overleve. Jeg er bekymret for alle børn i denne folkeskole. Men jeg er mest bekymret for ”gråzone” børnene. Fordi de bliver syge af at være der. De falder mellem to stole, og de mister deres selvtillid og selvværd undervejs i det. Det er dem midt mellem, vi skal have allermest fokus på.

Børn har brug for oplevelser. Færre test og præstationer. Det har brug for at komme i skole og være sammen i fællesskaber.

Børn skal lære sig selv at kende ved at se sig selv ift. fællesskabet.

Hvad gør vi, hvis det ikke er muligt med flere penge? Hvad gør vi så?

Vi sørger for at give de professionelle og forældrene *mest mulig* hjælp. Der skal være hjælp til at samarbejde med de sociale myndigheder og hjælp til forældre, der er klemte, så de kan komme i kontakt med kommunen på den rigtige måde.

Vi skal ind lovgivningsmæssigt og se på, hvilke muligheder vi har, og om vi bruger dem rigtigt? Har vi beredskaber? Er vores folk ordentligt uddannede? Har lederen fokus på det? Er vi for silotænkende?

Hvis ikke man kan finde pengene, så må man gøre skoledagen kortere.

1. Vi skal bruge midlerne til noget, der virker.
2. Det skal være langt mere fleksibelt end i dag.
3. Vi skal lytte til dem, der ved allermest. Lokale løsninger på lokale problemer foretaget af lokale aktører.

#14 Er det Fælles Mål eller brugen af dem, den er gal med, og hvad nu, hvis vi droppede Fælles Mål og i stedet udfoldede formålet for fagene?

Panel: René Husted, Mathias Ehrenberg og Carl Kinze

Moderator: Lise Tingleff

Folkeskolelærerens opgave er at stille børn lige. Børn skal have lige muligheder i skolen.

Der er sket meget med læringsmålene. Fra 2013 satte man meget fokus på at få formidlet de mange nye mål. Men da man forenkede dem i 2018 – hvilket var rigtig godt – så havde man ikke samme fokus på, at få dem ud formidlet.

Det fundament, der ligger med formålet og de fælles mål giver et enormt godt fundament for, at man som underviser kan kigge på sit materiale og vurdere det.

Hvis vi fjerner fælles mål fuldstændig, så fjerner man også fagligheden fra lærerne. Det kan ende i en pensumskole.

Fagformålene i naturfagene er ikke operationelle.

Fælles mål er en indholdsbeskrivelse og læseplaner en form til at finde ud af, hvordan vi formidler indhold.

Lærerne har ikke tid til at arbejde med målene og får ikke nok vejledning i, hvordan de kan bruges.

Målene kan bruges til at have nogle vigtige metasamtaler om fagene.

Vi har skoler, der summer af liv. Det er første skoledag, det er helt særligt. Det er også første dag for rigtig mange lærere, der skal ud i verdens bedste job og undervise i deres første lektion. Det er så spændende.

Vi har brug for tre ting: frihed, tillid og forberedelsestid, hvis vi skal lykkes med at lave en bedre skole.

Frihed: Fordi undervisning er hyperkomplekst og der er rigtig mange veje til den. Lærerne skal have ejerskab, så vi får begejstring ud i klasselokalerne og får muligheden for at differentiere.

Tillid: Lærerne vil sindssygt gerne lave god undervisning. Det er det, man brænder for. Det er et kick og man vil have mere. Vi er de professionelle, vi har relationen. Og vi kan få de flotte ord i formålene ud at leve.

Mennesker vokser med ansvar og tillid.

Forberedelsestid: Det er det ALLE lærere peger på. Den er utilstrækkelig, og den der er bliver ædt op af alle mulige ting, der ikke knytter sig til kerneopgaven, nemlig at lave undervisning af høj kvalitet til dagen i morgen.

Man kan forberede en række mål, men det bliver aldrig som man regner med. Så der er brug for frihed. Og så skal man holde formålet for øje.

Kvantiteten har oversteget kvaliteten, hvad angår mål.

Dannelse skal føre til anvendelse og omvendt. Det der mangler er tid på læreruddannelsen (tre semestre til at lære tysk, hvis man ikke kunne det i forvejen? Det er for lidt!)

Form og indhold er i mismatch.

Vi skal ikke afskaffe målene, men vi skal bruge dem anderledes. Vi skal have mere tværfagligt samarbejde.

Der er mange berøringsflader mellem fagene, men vi er helt opdelt. Vi skal tænke mere fleksibelt ift. at få fagene til at spille sammen.

Gør målene skade? Er de i vejen for den fremragende undervisning med fantasi og virkelyst?

De *kan* stå i vejen. Når de bliver for konkrete, så glemmer man det vigtige. Det er ikke, alt man kan måle, der tæller. Og alt der tæller, man kan måle. Det er vigtigt, at eleverne lærer, men de skal altså også dannes til

hele mennesker. OG det er svært at sætte på mål og formel.

Derfor er det bedre med nogle helt overordnede rammer, altså bare formålet. Og så vise tillid til lærerne om, at de kan finde ud af at oversætte og lave godt indhold indenfor denne ramme.

Kan man ikke være professionel og så selv vælge, hvornår man bruger målene? Kan vi nøjes med formålet?

Man kan godt forestille sig situationer, hvor det ene mål modarbejder det andet. Hvis man er usikker som nyuddannet lærer, kan man godt komme til at anvende målene for stift og for instrumentelt.

Lærermennesket i klasseværelset må og skal også kunne tage udgangspunkt i sig selv. Den autentiske lærer. At man kan være sig selv i klasselokalet, er så afgørende.

Alle lærere har stået i den situation, at man havde en idé om, hvor man ville hen, og så når man det ikke. Dels fordi virkeligheden overhaler, men mest fordi den gode lærer kan få det, der optager og interesserer børnene, til at passe ind i den ramme, man har sat op.

Jeg mener ikke, at Fælles Mål som bagtæppe forhindrer mig i at være en dygtig lærer. Men der, hvor det er problematisk, er, hvis læreren bruger målene for rigtigt.

Form/indhold diskussionen er super relevant. Fælles Mål er indhold og læseplan form, så vi skal finde et sted midt i mellem. Der er faktisk ikke noget styrende i Fælles Mål, som de står i dag. Vi skal ikke tale kvantitet men kvalitet. Hvis vi skal det, så skal vi også bruge noget objektivt at tale ud fra, og der kan Fælles Målene fungere som bagtæppe for sådan en diskussion.

Fagformålet alene ville udfordre mig, fordi jeg ville mangle noget metateknisk at tale med mine fagkollegaer om.

Uenig. Man kan sagtens tale om god undervisning uden at have Fælles Mål ved hånden. Det foregår hele tiden ved kaffemaskinen rundt omkring på landets lærerværelser. Hvis vi holder op med at tale mål, men i stedet taler formål, så kan vi gøre det meget mere relevant i den konkrete kontekst, som vi er i netop på denne skole, i dette nærområde osv.

Hvordan sikrer vi kvaliteten i undervisningen? Hvis det ikke er målene, hvad er så det politiske redskab? Hvad er svaret næste gang, nogen kommer og siger, at der findes undervisning, der ikke er god nok?

Altså i hvert fald ikke at sætte sin lid til nationale test. Det er beskæmmende, at vi har teaching to the test. Og der er en nærliggende kobling mellem mål og denne her form for test. Altså test der ikke evaluerer og virker pædagogisk, men bare er test for testens skyld.

Mål skal være på et arkivniveau, som man kan dykke ned i. Hvis vi kigger på danskfagets mål: Børn lærer at læse, kommunikere, fortolke og begå sig skriftligt, mundtligt og billedligt. Det synes jeg er gode retningspile, og som ikke behøves at gøres mere målbart og bruges af alle hele tiden. Men hvis lærerne ikke bliver klædt ordentligt på på uddannelsen, så kan de her målbeskrivelser altså være et virkelig godt værktøj at bruge og dykke ned i. Hvis vi reducerer det til formålet alene, så bliver der for mange forskellige lokale fortolkninger, så derfor synes jeg ikke, at det kan stå alene. Det går ikke, at det bliver så forskelligt fra sted til sted.

Jeg synes ikke, at det er et skrækscenarie, at tingene bliver for forskellige rundt omkring. Det synes jeg faktisk omvendt er lidt et ideal. Jeg tror på, at man som lærer brænder for at lykkes med det her. Det sker ikke altid, men man ved, når man rammer den. Man kan mærke det med det samme, når man er i rum, hvor det klikker.

Vi skal have mere både og. Giv den lokale ledelse noget mere faglig frihed i stedet for, at vi bliver i dømt bestemte tanker osv.

Input fra deltagerne

Hvis vi nu kunne få kommunikeret ud, at de her mål ikke er så snærende, så kunne vi måske få frigjort os fra nogle test, som måske ellers ville komme i højere grad, hvis vi kun havde formålet – det kunne jeg i hvert fald godt frygte.

Det vigtigste ift. de sidste 10-11 år, er at vi netop har denne drøftelse. Det største problem med mål er, hvor sindssygt mange der kom, og alle de vejledninger, der kom til dem, som vi skulle sætte os ind i. Vi brugte så meget tid på at lære Mebook og Minundervisning osv., i stedet for at forberede fed undervisning, så vi mødte op med lys i øjnene. Det var en dårlig oplevelse, så nu vil jeg bare ikke have mål. Men det vigtigste nu er, at vi ikke skal have ændret tingene hele tiden. Og hvis det skal ændres, så tag os med. Lyt til os. Det skal ligge på et niveau, hvor man stadig kan levere god undervisning. Vi har fået langt mere end vi kunne spise af systemer og målstyring. Det er vigtigt, at vi har nogle overordnede mål i skolen at styre efter. Det er sindssygt vigtigt at børn lærer at læse, men det er altså også vigtigt nogle gange bare at fordybe sig, for fordybelsens skyld. Jeg er jo en god dansklærer af andre årsager end, at man kan gå ind og læse målene i sine fag på uvm.dk. Mange når ikke igennem de forskellige ting, fordi man bruger så meget tid på at definere mål.

Hele diskursen vi har om mål og hvilken rolle de spiller/ikke spiller, det er dét, vi skal være opmærksomme på.

Lærernes uddannelse betyder noget for om mål fungerer

Når man er uddannet, så kan man sagtens orientere sig med Fælles Mål som bagtæppe eller uden mål. Men når der er kollegaer uden uddannelse, hvordan skal de så orientere sig? De har brug for noget at læne sig op ad på en anden måde en garvede lærere, der får en bedre fornemmelse af, hvad man kan skøjte henover, og undervisningen sidder mere på ryggen.

Opsamling

Forskellige nuancer af, hvor meget frihed, der skal være. Hvordan styrer vi, hvis det bliver for frit? Og omvendt, hvordan laver vi god undervisning, hvis den er bundet ind i for mange mål og regler?

#15 Dilemmaer i skolen, foreløbig afrunding af Den Grønne Betænkning

Oplæg fra: Gordon Ørskov Madsen, Elisa Rimpler, Claus Hjortdal, Peter Pannula Toft og Mille Borgen Mikkelsen

Intro

Med Den Blå Betænkning var det i høj grad et opgør med fokus på udenadslære.

Den Grønne Betænkning er også i høj grad et opgør med den uddannelsestænkning, målstyring og store detailstyring, der har været i skolen.

Med Den Blå Betænkning kom barnet til at stå i sin egen ret.

Er vi kommet til at overbetone børnenes særegenheder på bekostning af fællesskabet?

Vi har undervurderet elevers følelsesmæssige og kropslige udvikling. Og det skal vi tage ligeså alvorligt, som deres kognitive udvikling.

I dag tager det for, for mange for lang tid før de får den rette hjælp.

Den Blå Betænkning gav os et opgør med udenadslære. I dag har vi brug for at komme væk fra den instrumentaliserings, der er sket, samtidig med at vi sikrer, at de lærer. For det skal de. Men de skal glemme at lære, fordi de bliver så opslugt. Det er også skolens opgave at eleverne møder det fremmede.

Læreren skal være begejstret og åbne verden for eleverne. Der skal være et mere synligt samarbejde mellem fagene. Der skal skabes en stemning for fordybelse og nogle levende rum i skolen, der giver eleverne en oplevelse af at være opslugt.

Det er en ekstremt svær rolle at ruste nogen til. Det kræver, at vi kigger på lærernes fordybelses- og forberedelsestid, så de er klædt på, når de kommer ud i skolen. De skal opleve en reel pædagogisk og faglig sparring. Det skal være udbredt og legitimt, at man overværer hinandens undervisning og vidensdeler.

Det er en helt fundamental del af undervisningen, at der er en stærk relation til eleverne. Så trivsel kan ikke udliciteres til pædagerne. De er ikke en assistent til læreren. Der skal være mere plads til at være elev på forskellige måder. Frikvarter, pauser og legetiden skal have en selvstændig betydning i skolen.

Hvordan har vi holdninger til, hvilken skoledag vi gerne vil have, at eleverne skal møde, uden at detailstyre? Der skal ikke ske en overdreven skriftliggørelse af fagene og skolen.

Vi skal undgå at have så stive mål, at undervisningen bliver for instrumentaliseret. Derfor kunne vi godt tænke os, at afskaffe målene i deres nuværende form og i stedet have mere overordnede retningslinjer.

Målet med Den Blå Betænkning var at børn kunne vokse op som harmoniske, dygtige og gode mennesker.

Det udtryksmæssige i skolen, at kunne udtrykke sig på andre måder end ord, det har vi brug for at få forstærket. Det er svært, når målstyringen er blevet så alt om sig gribende. Musik er blevet så trængt i skolen og på læreruddannelsen. Vi skal gå fra en målstyring til en mere formålsorienteret skole.

Det kræver dygtige lærere.

Men vi skal have fundet balancen mellem styring og kvalitet. Vi skal have fundet balancerne mellem skolernes, lærernes ansvar for at skabe kvalitet i undervisningen og samtidig at kunne vise resultaterne på forskellige ledere.

Vi skal huske, at når vi taler om skolen, så skal vi huske at tale om barnets hele dag. Vi har en tendens til at forholde os til skolen som læringsarena og mindre som dannelsesplads. Vi skal tænke på helheden i barnets

dag. Hvad er skolens rolle? Der bliver vi nødt til også at tale om, hvad det er for en dag, vi gerne vil skabe for børn og unge. Vi skal være nysgerrige på, hvordan børn og unge kan eksistere i verden. Pædagogernes viden på tværs af fritid og skole skal bruges – uanset hvor man lander på skoledagens længde, så er pædagogerne der. Det er ikke et spørgsmål om curriculum alene, det skal handle om, hvad mennesker er og bliver til.

Der er grænser for frihed. Så lad os i stedet kalde det selvstyre. For der er grænser for friheden. Vi skal have en fælles folkeskole. Men der skal også være en frihed til lærerne, så de kan se, hvordan de vil indrette læringen og hvordan de vil komme i mål med den.

Selfie-generationen. Hvordan får vi børnene til at forstå, at folkeskolen handler om fællesskabet? Det kræver lærere og pædagoger, der er klædt på til den problematik.

Det er for svært at få noget, der er langtidsholdbart. Politikkerne er nødt til at se hinanden i øjnene og sikre, at det ikke bliver en omgang krig, så snart vi er færdige.

Vi skal have fundet kundskaber og færdigheder ind. Kundskaber skal med igen!

Gør op med bestå-skolen. Det er så ødelæggende, at folkeskolen skal bestås. Det er et helt skævt system. Vi skal have nogle andre parametre ind.

Hvordan kan vi forblive i, at vi kommer rundt om dilemmaerne og klæder politikerne på i lang tid nok til, at vi reelt får en inddragende proces. Så det ikke bare ender med, at der bliver truffet beslutninger.

Dilemmaet mellem frihed og gennemsigtighed og ansvar. Lokalbestyrelserne skal kunne stå på mål for kvaliteten ude i skolerne. Hvilke data skal man bruge? Hvilke parametre?

Afskaf kvalitetsrapporten! Lav i stedet et nyt dialogværktøj.

Vi har brug for noget mere praksisnært og noget mere virkelighed ind i undervisningen. Trivsel fremmer læring. Lærere og pædagogers relationer til eleven er udgangspunktet for det gode undervisningsmiljø både fysisk og psykisk. Det skal med. Indeklimaet er meget undervurderet. Eleverådene har ikke stor nok værdi på mange skoler.

Er der noget, vi mangler?

Spørgsmål: På den ene side forudsætter den moderne virkelighed, at alle skal kunne læse, skrive og regne. På den anden side er skolen blevet for bolig. Hvordan opnår vi begge dele? Både mindre boglig, og stadig at alle lærer at læse, skrive og regne.

Svar:

- Når vi taler om, at det er *for* bogligt er det på et højere teoretisk niveau. Vi skal bruge en masse krudt på at lære, at læse, skrive og regne. Det er måden det indlæres på.

- Vi har nogle børn, hvor det er meget svært at nå på ni år. Afskaf eksamensskolen, for der er det altså meget svært at nå for en dreng med svær ADHD eksempelvis. Hvis ikke man når det i folkeskolen, så står de på ungdomsuddannelserne og siger: ”det skulle i have klaret i folkeskolen”. Det er ikke alle børn, der kan opnå 02, og dem lukker vi døren for. Vi bliver nødt til at have et andet perspektiv.

- Vi skal have indført mere af den åbne skole. Flere virksomhedsbesøg, giv eleverne bedre fornemmelse for, hvad der venter på dem uden for skoleporten, så de får noget mere mening med, hvorfor man går i skole.

- Der er ikke tid til at lave den åbne skole og den fede undervisning, og der er nogle børn og unge, vi ikke

når, fordi vi skal forberede mål, test osv. Og vi bliver nødt til at droppe det der med, at hvis man ikke klarer folkeskolen, så klarer du ikke livet. Det er ikke rigtigt.

- Det er en politisk beslutning at se på, om man vil løsne på timetalsbindingerne. Hvor meget skal man lære i fagene? Skal man gøre det smallere, så der er mere tid til det praksismusiske i fagene?

- Vi skal passe på med at skabe en modsætning mellem det at lære nogle konkrete færdigheder, og så det at udfolde sig praksis og musisk. Det, at man som elev, får lov til at udfolde og udtrykke sig på forskellige måder, kan også være med til at fremme færdigheder. Hvis der er bestemte områder, vi gerne vil sætte ind omkring, så lad os da sætte nogle konkrete mål indenfor det. Hvis vi for eksempel gerne vil have flere børn til at læse, så lad os da sætte et mål om, hvor vi vil være om fem år, og arbejde sammen om det. Lad os bygge skolen op sådan, at vi får mere praksis/musisk ind *samtidig* med, at vi så ser det omsat i, at flere unge vælger denne type uddannelser.

- Der kan være mange andre ting end undervisning, som man kan gøre. Det kan også handle om at have tid og råd til at tage på lejrskole eksempelvis.

- Vi mangler en model for efteruddannelse og videreudvikling af lærerne. Så nogle lærere kan blive nogle faglige fyrtårne og blive ekstra gode til noget. Måske tager en master.

- Man skal have undervisningskompetencer i de fag, man underviser i. Det er godt. Men det er også en belastning, at vi tvinger flere lærere ind i undervisningslokalet i stedet for få, der kender børnene godt. Der er også en balance, vi skal have fundet der. 4+1 model ville være så godt for lærerne. Et incitament til, at man kan dygtiggøre sig, når man har været lærer i noget tid.

- Uddannelse hos den enkelte smitter ikke bare af på andre. Det skal ud og bruges i virkeligheden og i praksis.

Opsamling

Vi skal bidrage til at stagnere i alle de rapporter, vi har. Men vi skal alligevel have transparens om, hvad vi laver i skolen. Vi har brug for, at vi laver forskellige ting fra skole til skole, men samtidig at der er noget, vi er fælles om. Vi får mange flere børn med ved at have forskelligt indhold i vores fag. Vi skal sikre, at der kommer noget efteruddannelse til lærerne, at der kommer en ret efter man har været ude.